

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗАОЧНОЇ ТА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Ступінь вищої освіти БАКАЛАВР

на тему: «СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ
ІНДУСТРІАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ»

Виконала: здобувачка вищої освіти

IV курсу, групи Тур-43зСП

спеціальності 242 Туризм

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма «Туризм»

ВАСИЛЬЧУК Васи́лина Русланівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник: к.е.н., доцент Оксана КРУПА

(наук. ступінь, вчене звання, ім'я та прізвище)

Рецензент: Мирослава ДАНИЛЕВИЧ

(ім'я та прізвище)

ЛЬВІВ – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗАОЧНОЇ ТА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ

Ступінь вищої освіти Бакалавр
Галузь знань 24 Сфера обслуговування
(шифр і назва)
Спеціальність 242 Туризм
(шифр і назва)
Освітня програма «Туризм»
(назва ОП)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри туризму
(назва кафедри)

_____ (підпис)

Оксана КРУПА

(ім'я та прізвище)

« ____ » _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти
Васильчук Василини Русланівни
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи «Стан та перспективи використання індустріальної спадщини Львівської області для розвитку туризму»

Керівник роботи Оксана КРУПА, к.е.н., доцент
(ім'я та прізвище, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджена наказом ЛНУП від «08» березня 2024 р. №172/к-с.

2. Строк подання здобувачем роботи до 11 листопада 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: Закони України та Постанови кабінету міністрів України, дані Державної служби статистики України, Головного управління статистики у Львівській області, Управління туризму та курортів Львівської ОВА, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, Інтернет ресурси та інші інформаційні дані

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

1.1. Сутність та значення спадщини регіону для розвитку туризму

1.2. Особливості впливу індустріальної спадщини на розвиток туризму

1.3. Теоретичний базис перспектив використання індустріальної спадщини для розвитку туризму

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

2.1. Характеристика Львівської області як ключового регіону в контексті розвитку туризму

2.2. Індустріальна спадщина Львівської області як об'єкт туристичної діяльності

2.3. Стан використання індустріальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму

2.4. Вплив індустріальної спадщини Львівської області на навколишнє середовище

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

3.1. Можливості інтеграції міжнародного досвіду у використанні індустриальної спадщини для розвитку туризму

3.2. Діючі проблеми й прогалини в можливостях використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму

3.3. Формування моделі виявлення нових можливостей для використання індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ

4.1. Аналіз стану і заходів поліпшення санітарії і гігієни під час використання індустриальної спадщини в контексті розвитку туризму

4.2. Система пожежної безпеки під час використання індустриальної спадщини в контексті розвитку туризму

4.3. Обґрунтування організаційно-технічних рекомендацій з охорони праці

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):
рисунок, таблиці, схеми

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата		Відмітка про виконання
		завдання видав	завдання прийняв	
Стан охорони навколишнього середовища				
Охорона праці				

7. Дата видачі завдання «11» березня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Відмітка про виконання
1.	Отримання завдання для написання кваліфікаційної роботи	11.03.2024 р.	
2.	Розробка плану кваліфікаційної роботи, ознайомлення з літературними джерелами за темою, збір практичних матеріалів	до 10.04.2024	
3.	Написання вступу і I розділу	до 31.05.2024	
4.	Написання II розділу	до 29.07.2024	
5.	Написання III розділу	до 30.08.2024	
6.	Написання IV розділу і висновків	до 27.09.2024	
7.	Оформлення кваліфікаційної роботи і подання науковому керівнику для написання відгуку	до 25.10.2024	
8.	Перевірка тексту кваліфікаційної роботи на унікальність. Скерування на зовнішню рецензію	до 01.11.2024	
9.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедру	11.11.2024	
10.	Захист кваліфікаційної роботи перед Екзаменаційною комісією	20.11.2024	

Здобувачка вищої освіти _____
(підпис)

Василина ВАСИЛЬЧУК
(ім'я та прізвище)

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис)

Оксана КРУПА
(ім'я та прізвище)

УДК 338.48:669(477.83)

Кваліфікаційна робота: 59 сторінок текстової частини, 24 рисунки, 6 таблиць, 50 літературних джерел.

Васильчук В.Р. Стан та перспективи використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму. Кваліфікаційна робота за спеціальністю 242 Туризм. Львів: ЛНУП, 2024. 71 с.

У роботі висвітлено теоретико-методичні аспекти використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму. Охарактеризовано сутність та значення спадщини регіону для розвитку туризму. Сформовано теоретичний базис перспектив використання індустриальної спадщини для розвитку туризму.

Проведено аналізу стану використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму. Охарактеризовано Львівську область як ключовий регіон в контексті розвитку туризму. Висвітлено поточний стан використання індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму. Проаналізовано особливості впливу індустриальної спадщини Львівської області на навколишнє середовище.

Визначено напрямки вдосконалення можливостей використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму. Охарактеризовано можливості інтеграції міжнародного досвіду у використанні індустриальної спадщини для розвитку туризму.

Сформовано модель виявлення нових можливостей для використання індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота на тему «Стан та перспективи використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму» присвячена дослідженню сучасного стану та проблем у використанні можливостей індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму.

У першому розділі «Теоретико-методичні аспекти використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму» розглянуто сутність та значення спадщини регіону для розвитку туризму; охарактеризовано особливості впливу індустриальної спадщини на розвиток туризму; сформовано теоретичний базис перспектив використання індустриальної спадщини для розвитку туризму.

У другому розділі «Аналіз стану використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму» охарактеризовано Львівську область як ключовий регіон в контексті розвитку туризму. Проаналізовано сучасний стан використання індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму. Визначено особливості впливу індустриальної спадщини Львівської області на навколишнє середовище.

У третьому розділі «Шляхи вдосконалення можливостей використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму» визначено можливості інтеграції міжнародного досвіду у використанні індустриальної спадщини для розвитку туризму. Сформовано модель виявлення нових можливостей для використання індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму.

Ключові слова: туризм, туристична діяльність, спадщина, індустриальна спадщина, Львівська область, регіональний розвиток.

ANNOTATION

Qualification Work titled «Condition and Prospects of Using the Industrial Heritage of the Lviv Region for Tourism Development» is dedicated to studying the current state and challenges in utilizing the opportunities presented by the industrial heritage of the Lviv region within the context of tourism development.

In the first chapter, «Theoretical and Methodological Aspects of Using the Industrial Heritage of the Lviv Region for Tourism Development», the essence and significance of the region's heritage for tourism development are examined. The chapter characterizes the specific influences of industrial heritage on the growth of tourism and establishes a theoretical foundation for the prospects of leveraging industrial heritage for tourism advancement.

The second chapter, «Analysis of the State of Using the Industrial Heritage of the Lviv Region for Tourism Development», describes the Lviv region as a key area in the context of tourism growth. It analyzes the current state of utilizing the industrial heritage of the Lviv region for tourism development, highlighting existing practices and identifying areas that require improvement. The features of the impact of the industrial heritage of the Lviv region on the environment are determined.

In the third chapter, «Ways to Enhance the Opportunities for Using the Industrial Heritage of the Lviv Region for Tourism Development», the work identifies opportunities for integrating international experiences in the utilization of industrial heritage for tourism purposes. It formulates a model for discovering new opportunities to use the industrial heritage of the Lviv region within the context of tourism development.

Keywords: tourism, tourist activities, heritage, industrial heritage, Lviv region, regional development.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	9
1.1. Сутність та значення спадщини регіону для розвитку туризму.....	9
1.2. Особливості впливу індустриальної спадщини на розвиток туризму.....	15
1.3. Теоретичний базис перспектив використання індустриальної спадщини для розвитку туризму	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	26
2.1. Характеристика Львівської області як ключового регіону в контексті розвитку туризму.....	26
2.2. Індустриальна спадщина Львівської області як об'єкт туристичної діяльності.....	30
2.3. Стан використання індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму.....	34
2.4. Вплив індустриальної спадщини Львівської області на навколишнє середовище.....	38
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	42
3.1. Можливості інтеграції міжнародного досвіду у використанні індустриальної спадщини для розвитку туризму.....	42
3.2. Діючі проблеми й прогалини в можливостях використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму	47
3.3. Формування моделі виявлення нових можливостей для використання індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму.....	52
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ.....	57
4.1. Аналіз стану і заходів поліпшення санітарії і гігієни під час використання індустриальної спадщини в контексті розвитку туризму.....	57
4.2. Система пожежної безпеки під час використання індустриальної спадщини в контексті розвитку туризму.....	59
4.3. Обґрунтування організаційно-технічних рекомендацій з охорони праці.....	61
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Індустріальна спадщина Львівської області представляє собою унікальний комплекс історичних об'єктів, які відображають індустріальний розвиток регіону з XVIII століття до сьогодення. Ці об'єкти, включаючи старі фабрики, шахти, залізниці та інші інфраструктурні споруди, мають значний потенціал для перетворення на туристичні атракції, що можуть привабити як внутрішніх, так і іноземних туристів.

В умовах сьогодення, коли регіон переживає наслідки пандемії COVID-19 та повномасштабного військового вторгнення, питання ефективного та раціонального використання індустріальної спадщини для розвитку туризму є пріоритетним та як ніколи актуальним. Так, туризм та його позитивна динаміка можуть стати тим самим каталізатором на шляху до створення нових робочих місць, а також стимулювання розвитку суміжних та дотичних до нього сфер та галузей, таких як транспортна, готельно-ресторанний бізнес, а також сфера обслуговування. В той же час, розвиток індустріального туризму буде сприяти диверсифікації економіки у Львівській області, що буде виявлятися у зменшенні залежності від традиційних секторів економіки, які в значній мірі постраждали та стали менш результативними внаслідок пандемії та військових дій. Поряд з економічними вигодами, не можна забувати і про значний соціально-культурний ефект від розвитку та ефективного використання індустріальної спадщини. Так, в цьому контексті позитивним буде те, що велика кількість історичних об'єктів будуть відновлені та інтегровані в сучасне життя регіону, а населення регіону та всієї країни підвищить свою обізнаність про національну історію та розвиток промислового життя регіону у різні історичні періоди.

Таким чином, використання індустріальної спадщини Львівської області для розвитку туризму є доцільним та важливим кроком у контексті сучасних викликів й загроз. Це не лише сприятиме економічному відновленню регіону, але й забезпечить збереження його культурної ідентичності, посилить

соціальну згуртованість та підвищить привабливість Львівщини на національному та міжнародному рівнях.

Активними дослідниками проблем використання спадщини в контексті розвитку туризму є такі науковці як І. Антоненко, В. Березюк, Ю. Боруцька, О. Вербицька, Н. Гордієнко, Ю. Демчук, О. Єжова, О. Журавель, І. Зінченко, О. Калиніна, О. Крупа, Ю. Лисенко, Г. Мельник, О. Нечай, І. Орел, О. Павленко, Л. Рибак, Н. Сірик, О. Силкін, С. Ткачук, Д. Філіпчук, О. Хоменко та інші.

Проте, враховуючи й віддаючи належне науковому здобутку провідних науковців й практиків, слід зазначити, що сьогодні досі залишається гострим вивчення проблеми використання саме індустріальної спадщини в контексті розвитку туризму.

Метою кваліфікаційної роботи є оцінка сучасного стану, виявлення проблем та обґрунтування перспективних напрямів використання індустріальної спадщини Львівської області для розвитку туризму.

Для досягнення означеної мети передбачається послідовне виконання наступних завдань дослідження:

- охарактеризувати сутність та значення спадщини регіону для розвитку туризму;
- визначити особливості впливу індустріальної спадщини на розвиток туризму;
- дослідити базис перспектив використання індустріальної спадщини для розвитку туризму;
- провести аналіз Львівської області як ключового регіону в контексті розвитку туризму;
- здійснити аналіз індустріальної спадщини Львівської області як об'єкту туристичної діяльності;
- визначити стан використання індустріальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму;

- дослідити можливості інтеграції міжнародного досвіду у використанні індустріальної спадщини для розвитку туризму;
- сформуванати модель виявлення нових можливостей для використання індустріальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму;
- визначити й обґрунтувати охорону праці.

Предмет дослідження – засади використання індустріальної спадщини Львівської області для розвитку туризму.

Об’єкт дослідження – індустріальна спадщина Львівської області.

Методи дослідження. В основу методології кваліфікаційної роботи покладено системний підхід, у межах якого застосовано такі методи: індукції та дедукції, порівняння і систематизації – задля дослідження сутнісних характеристик та еволюцій базових понять; аналізу та синтезу – при вивченні та визначенні основних проблем та прогалин в можливостях використання індустріальної спадщини Львівської області для розвитку туризму; непараметричні статистичні – для характеристики поточного стану розвитку туризму у Львівській області; морфологічного аналізу – під час уточнення понятійно-категоріального апарату; графічний – для наочного відображення результатів проведеного дослідження; абстрактно-логічний – під час проведення теоретичних узагальнень і формування відповідних висновків.

Наукова новизна отриманих результатів. Удосконалено теоретичні засади процесу використання індустріальної спадщини для розвитку туризму, які, на відмінну від відомих, представлено у вигляді авторського бачення через сформовану модель виявлення нових можливостей.

Джерелами інформації для написання роботи були офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, Головного управління статистики у Львівській області; провідні наукові українські й іноземні праці, присвячені дослідженню використання індустріальної спадщини для розвитку туризму .

Структура роботи передбачає чотири розділи, загальні висновки, список використаних джерел й додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

1.1. Сутність та значення спадщини регіону для розвитку туризму

Активний розвиток туристичної сфери нерозривно пов'язаний з існуючою спадщиною регіону, оскільки саме наявність та рівень культурних та історичних цінностей формує унікальну привабливість регіону в туристичному плані. Така спадщина може включати в себе різноманітні пам'ятки архітектури, місця, в яких відбувались відомі історичні події, музеї, храми, або навіть традиції та фольклор, які є унікальними та присутні лише в цьому регіоні. Все це, при правильному забезпеченні, збереженні та організації, буде гарантувати численні враження відвідувачів та постійний туристичний потік. Так, до прикладу, відвідування старовинних фортець, храмів чи музеїв етнографії дасть можливість відвідувачам не лише отримати формальні знання про минулі події, але і зрозуміти історичний розвиток регіону, проаналізувати побут, побачити речі того часу, що зробить подорож більш насиченою та незабутньою. З огляду на це, зберігання такої спадщини буде формувати унікальність регіону та стане ключовим фактором його привабливості в туристичному плані.

По своїй суті, спадщина регіону розглядається як сукупність матеріальних та нематеріальних цінностей, формування яких відбувалось протягом конкретного історичного періоду. В структуру сучасного поняття спадщини регіону прийнято зараховувати пам'ятки архітектури, місця відомих історичних подій, фольклор, пам'ятки ремесла чи унікальних традицій, а також інші елементи культурної чи історичної спадщини, які є відображенням чи цінним елементом будь-якого історичного періоду [16-17].

Ключовою характеристикою будь-якої регіональної спадщини є її здатність служити відображенням унікальності та самобутності регіону,

формуючи його індивідуальні особливості та аспекти в контексті національного культурного та історичного минулого. В той же час, значення регіональної спадщини полягає в її визначальній ролі як носія історичної пам'яті та культурної ідентичності народностей, які проживали чи досі проживають на теренах окремого регіону. Поряд з тим, саме культурна спадщина дає ресурси та можливості до розвитку згуртованості громади, зменшуючи соціальне напруження та взаєморозуміння серед мешканців регіону. З огляду на вищепредставлені характеристики, спадщина регіону відіграє вагоме значення для його культурного та соціального розвитку (рис.1.1).

Рис.1.1. Сутнісні засади сучасного розуміння спадщини

Сформовано автором за джерелами: [1-3]

В той же час, регіональна спадщина є цінним ресурсом для розвитку туристичного вектору регіону, при цьому стимулюючи економічний та соціальний розвиток останнього. Так, розвиток та забезпечення спадщини регіону буде сприяти посиленню його туристичної привабливості, які мають на меті познайомитись з унікальними культурними та історичними аспектами регіону. В результаті це буде призводити до збільшення числа робочих місць, розвитку місцевої туристичної, транспортної та іншої інфраструктури, що в кінцевому неминуче буде позитивно впливати на підвищення рівня життя населення. Окрім того, розвиток туристичної активності в регіоні, через розвиток спадщини регіону, буде виступати позитивним чинником розвитку дрібних та середніх підприємств, які будуть спеціалізуватись на створенні культурно-орієнтованої продукції, що буде також позитивним фактором для регіональної економіки.

Ключовою метою регіональної спадщини є її властивість до збереження, вивчення та використання існуючих культурних чи історичних пам'яток для посилення та оптимізації сталого розвитку регіону. В цьому контексті це передбачає захист об'єктів культурного надбання, підтримку місцевого фольклору, традицій, специфічних ремесл, а також раціональну інтеграцію вищеперерахованого в сучасне життя та побут регіону. З огляду на це, ефективний розвиток, управління та забезпечення регіональної спадщини буде відігравати вагомую роль у збереженні майбутнього регіону, інтенсифікації його розвитку, при цьому зберігаючи його унікальні та автентичні характеристики для майбутнього регіону [34-36].

Спадщина відіграє ключову роль у розвитку туризму в регіонах, оскільки вона слугує основою для створення унікальних туристичних продуктів. Архітектурні пам'ятки, історичні місця, музеї та культурні об'єкти приваблюють туристів, які шукають аутентичний досвід та бажають зануритися в історію та культуру регіону. Нам пощастило – ми живемо в країні, багатій на культурну спадщину як матеріальну, так і нематеріальну. На території України знаходиться майже 170 тисяч пам'яток, 65 історико-культурних заповідників, 6

культурних об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО. На жаль, лише нещодавно ми почали дійсно усвідомлювати, наскільки цінним ресурсом може стати культурна спадщина для економічного і соціального розвитку нашої країни. Зволікання з активізацією національної політики в сфері спадщини може призвести до катастрофічної ситуації. Щоб уникнути розвитку подій за гіршим зі сценаріїв, варто без зволікань приступити до реалізації заходів щодо виходу з кризи, а саме розробити відповідну стратегію діяльності, основним інструментом реалізації якої має слугувати програмно-цільовий метод (рис.1.2).

Рис.1.2. Місце спадщини в розвитку сучасного туризму

Сформовано автором за джерелами: [4-6]

Збереження та реставрація історичних об'єктів сприяє підвищенню якості туристичної інфраструктури. Відновлені пам'ятки архітектури, музеї та культурні центри стають привабливішими для відвідувачів, забезпечуючи комфортні умови для їхнього відпочинку та дослідження регіону. Інвестиції в збереження спадщини не тільки покращують туристичну пропозицію, але й створюють нові робочі місця в галузях реставрації, обслуговування та туризму, сприяючи економічному зростанню регіону. Спадщина також сприяє розвитку екологічного та еко-туризму, особливо коли природні ландшафти та культурні традиції тісно пов'язані між собою. Наприклад, національні парки з історичними та культурними об'єктами приваблюють туристів, які цінують як природну красу, так і культурні надбання. Це стимулює збереження природних ресурсів та підтримку екологічно сталих практик, що важливо для довгострокового розвитку туризму в регіоні.

Нарешті, спадщина сприяє створенню іміджу та бренду регіону на туристичному ринку. Унікальні культурні та історичні характеристики можуть стати відмінними рисами, які виділяють регіон серед інших туристичних напрямків. Сильний культурний бренд залучає більше туристів, підвищує впізнаваність регіону та сприяє його популяризації як привабливого місця для відпочинку та інвестицій. Таким чином, спадщина стає важливим елементом стратегічного планування та маркетингу в галузі туризму (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Значення й роль спадщини в розвитку туризму

Значення	Сутність й характеристика
Культурна привабливість та автентичність	Спадщина регіону збагачує туристичний досвід, пропонуючи унікальні архітектурні пам'ятки, історичні місця та культурні традиції, що залучають туристів. Це допомагає регіону виділятися серед інших туристичних напрямків завдяки своїй унікальності і забезпечує глибше розуміння та оцінку місцевої культури
Економічне стимулювання	Через збільшення туристичного потоку, що зацікавлений в історичних та культурних аспектах регіону, спадщина сприяє створенню нових робочих місць, розвитку місцевого бізнесу (готелі, ресторани, сувенірні магазини) і збільшенню місцевих податкових надходжень. Це допомагає економічному зростанню та підвищенню якості життя в регіоні
Збереження та освіта	Розвиток туризму, заснований на спадщині, мотивує громади та уряди до збереження культурних та історичних пам'яток, оскільки ці об'єкти приваблюють туристів. Це також сприяє освітнім ініціативам, оскільки люди приїжджають, щоб вчитися про історію та культуру, що сприяє кращому розумінню та повазі до місцевої спадщини
Підтримка різноманітності та інклюзивності	Спадщина відіграє важливу роль у підтримці культурної різноманітності, демонструючи багатство різних етнічних груп і спільнот, які існують в регіоні. Розвиток туризму на основі спадщини допомагає зберегти менші та менш відомі культури, забезпечуючи їм місце на глобальній арені та просуваючи ідею інклюзивності та міжкультурної поваги

Сформовано автором за джерелами: [8-10]

У підсумку зазначимо, що саме спадщина сприяє розвитку різних видів туризму, таких як культурний, історичний, еко-туризм та гастрономічний туризм. Кожен з цих напрямків базується на певних аспектах спадщини: культурний туризм орієнтується на мистецтво та традиції, історичний – на події та постаті минулого, еко-туризм – на природних ландшафтах та біорізноманітті, а гастрономічний – на місцевій кухні та кулінарних традиціях. Таким чином, спадщина забезпечує різноманітність туристичних пропозицій, що дозволяє задовольнити різні інтереси відвідувачів і сприяє залученню ширшої аудиторії. Це, в свою чергу, стимулює економічний розвиток регіону, створюючи робочі місця та підвищуючи рівень життя місцевого населення.

1.2. Особливості впливу індустриальної спадщини на розвиток туризму

Індустриальна спадщина включає в себе елементи архітектури специфічних видів, людські ресурси, до групи яких входить накопичений професійний досвід, знання, а також індустриальний ландшафт, до якого включають індустриальну інфраструктуру, специфічні механізми та обладнання. При цьому варто зазначити і той факт, що важливою частиною індустриальної спадщини є культурний та історичний компоненти.

Таким чином, індустриальна спадщина на сьогоднішній день виступає рівноцінним елементом культурно-історичного минулого будь-якої країни та включає в себе всі матеріальні та нематеріальні об'єкти, які характеризуються особливості діяльності промисловості регіону в певний історичний період. Так, в групу матеріальних об'єктів можуть входити заводи млини, котельні, фабрики, різноманітні інженерні споруди. До матеріальних об'єктів індустриальної спадщини прийнято також включати транспортні розв'язки та інфраструктуру, яка відображає особливості функціонування та розвитку промисловості в окремий історичний період. Сюди входять як наземні об'єкти (залізниця, мости, автомобільний транспорт), так і порти та об'єкти авіаційного сполучення [21-23]. В той час як до нематеріальних об'єктів входить елементи технологічних процесів, робочі звичаї, соціальні структури, опис яких може бути фіксований як в усних історіях, так і знаходитись на матеріальних носіях, різні архітектурні стилі, які були характерні для промислових споруд певного історичного періоду (до прикладу архітектурний стиль, що відображає епоху індустриалізації Європейських країн) та інші. З огляду на це, індустриальна спадщина дає можливість не лише зберегти згадку про минулі події, але і є яскравою демонстрацією соціальних та економічних трансформацій, які відбувались у період промислових революцій.

Розуміння та забезпечення індустриальної спадщини потребує використання комплексного підходу, який би враховував особливості

історичного контексту та сьогодення, а також інтереси та потреби суспільства. Таким, чином, ключовим в цьому є раціональна інтеграція індустріальної спадщини в сучасне життя регіону, забезпечивши її функціональність та актуальність (рис.1.3).

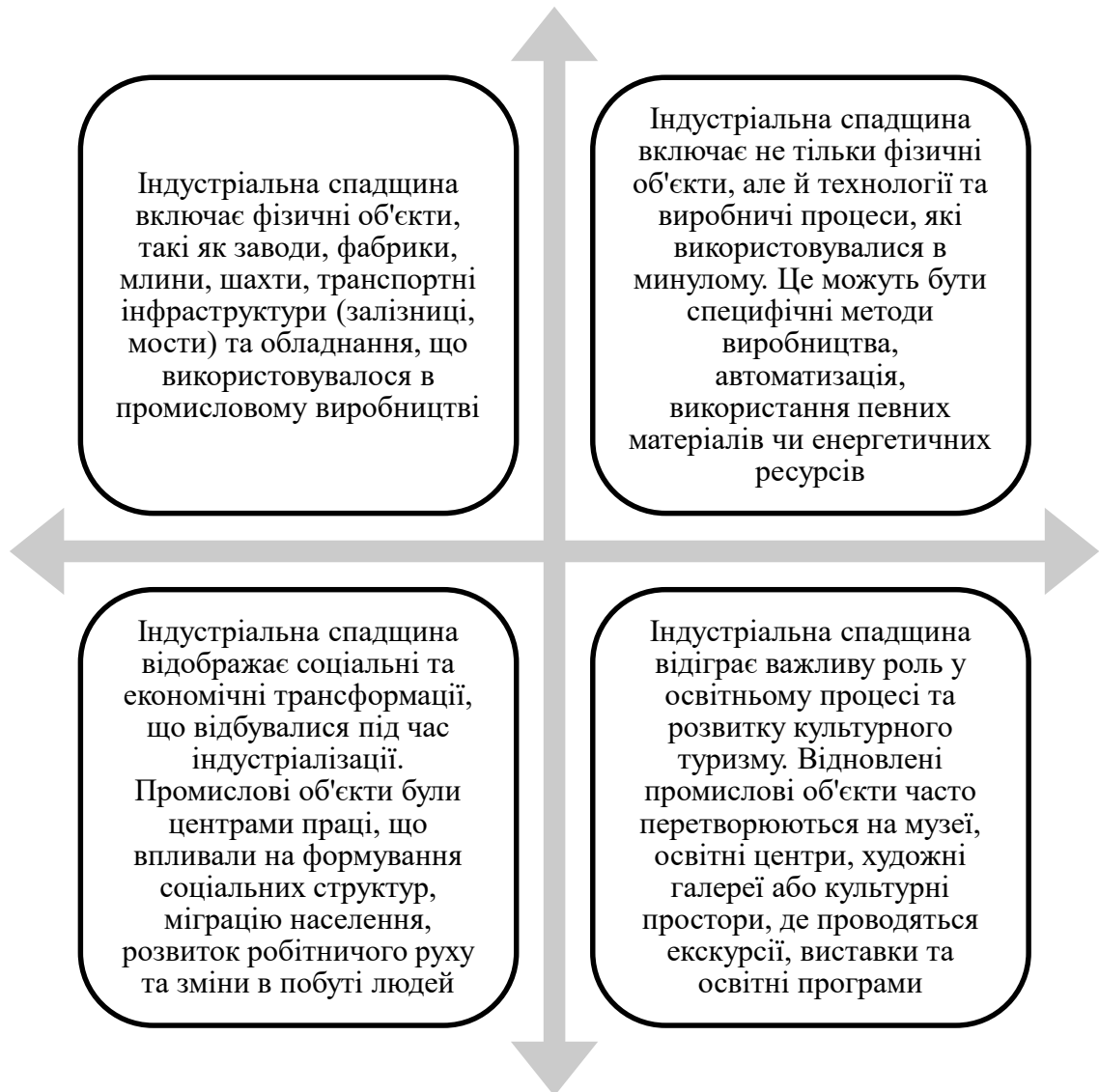

Рис.1.3. Характеризуючі ознаки сутності індустріальної спадщини

Сформовано автором за джерелами: [12-13]

Індустріальна спадщина регіону розглядається як сукупність (регіональна мережа) успадкованих від попередніх поколінь технічних об'єктів, пов'язаних з еволюційним розвитком різноманітних виробничих технологій, що зберегли свою автентичність і мають цінність з наукового, технічного, естетичного, архітектурного, історичного та екологічного погляду. Часто ці об'єкти є багатофункціональними й виконують, не лише первинну, господарську

функцію, але й інші – навчальну, освітню, рекреаційну, науковоінформаційну. Крім того, вони є різною мірою збереженими, а також по-різному причетними до індустріального розвитку краю. Функціонування промислового комплексу збагачує туристичнорекреаційний потенціал будь-якого регіону. Розвиток існуючих і виникнення нових, особливо інноваційних галузей промисловості призводять до утворення нових об'єктів індустріальної спадщини. Навіть спад виробництва або військові дії, що спричиняють деформацію, занепад або руйнації різноманітних будівель і споруд, зумовлюють виникнення нових екстремальних видів туризму (наприклад, дигерства, руферства, сталкінгу, джампінгу тощо) [45-47].

Розвиток та забезпечення індустріальної спадщини буде відгравати значним позитивним фактором щодо розвитку туристичної сфери в регіоні, оскільки саме через неї можливе представлення унікальних історичних об'єктів та локацій, які є цінними з точки зору історично-культурної спадщини. Так, промислова архітектура, як до прикладу старі фабрики, заводи, мости та інші виробничі та логістичні споруди, часто мають неповторний стиль та несуть виключну історичну цінність як маркери розвитку регіону та країни, а також відіграють важливу роль в процесі аналізу індустріального розвитку світу. Реставрація таких об'єктів формує нові, унікальні вектори туризму, які значно відрізняються від усталених рекреаційних напрямків. Поряд з тим, індустріальна спадщина є сприяючим фактором розвитку культурного та освітнього туризму, оскільки більшість індустріальних об'єктів минулого можуть перетворитись на музеї, виставкові зали та освітні центри. Це все буде сприяти підвищенню освіченості населення та туристів, а також культурному розвитку регіону (рис.1.4).

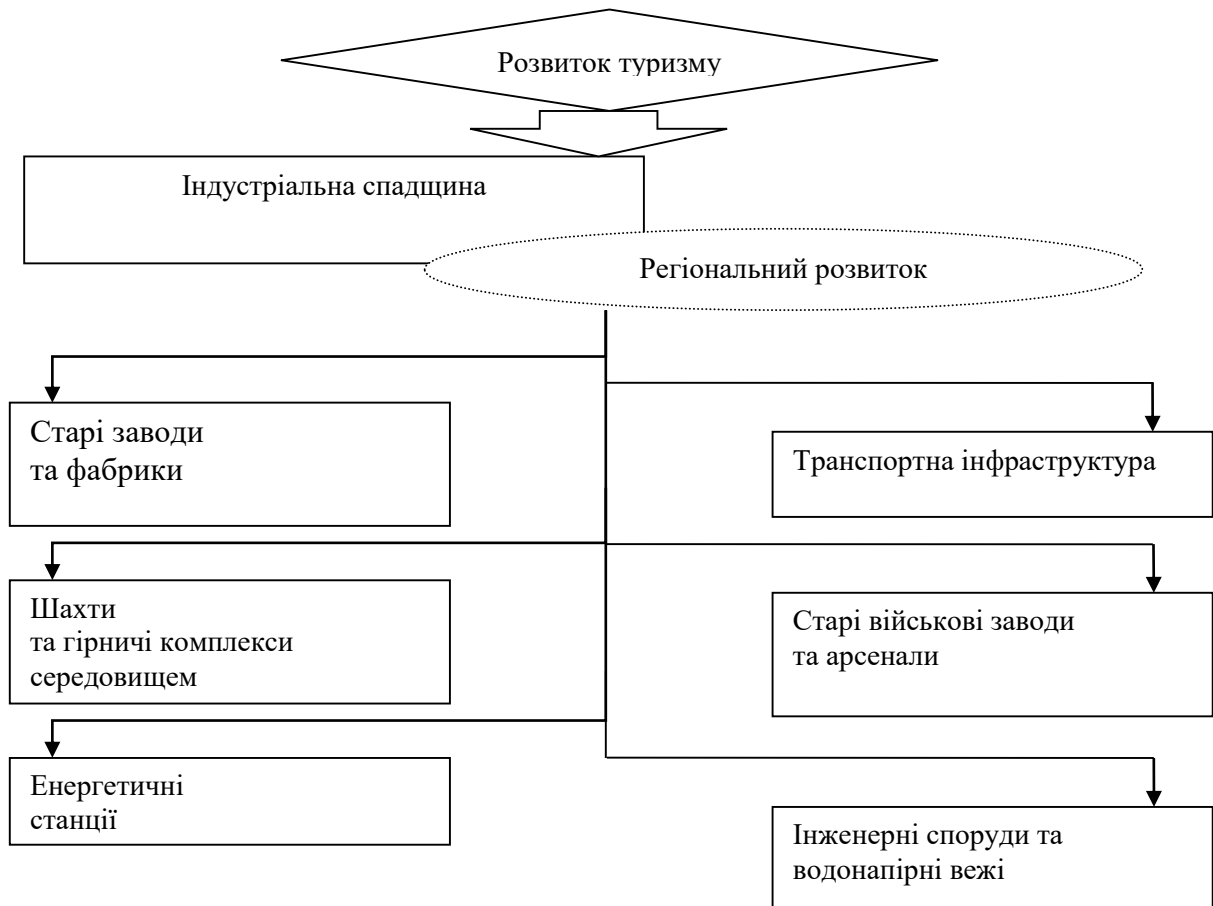

Рис.1.4. Ключові об'єкти індустріальної спадщини, що можуть бути застосовані в контексті розвитку туризму

Сформовано автором за джерелами: [19-20]

Важливо також визначити та проаналізувати економічні переваги від реставрації, збереження та розвитку індустріальної спадщини. Туризм, який базується на відвідуваннях індустріальних об'єктів, потенційно позитивно впливає на створення нових робочих місць у сфері обслуговування, готельно-ресторанного бізнесу, а також сфері роздрібної торгівлі. Такі вектори розвитку будуть в значній мірі стимулювати розвиток місцевої економіки, зокрема на рівні дрібних та середніх підприємств. Розвиток та забезпечення туризму, який базується на відвідуваннях індустріальних об'єктів, буде стимулювати нові інвестиції у відновлення та реконструкцію історичних об'єктів, та буде підвищувати рівень життя місцевого населення.

Збереження індустріальної спадщини також сприяє формуванню унікальної ідентичності регіону, що є важливим фактором у конкурентній

боротьбі на туристичному ринку. Кожен регіон має свої особливості та історію, і індустриальні об'єкти можуть стати важливими символами місцевої культури та гордості. Таким чином, індустриальна спадщина стає не лише джерелом туристичних ресурсів, але й інструментом для розвитку культурної самобутності та соціальної згуртованості місцевої громади (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Особливості впливу індустриальної спадщини на розвиток туризму

Унікальність та автентичність туристичних маршрутів	Розвиток тематичного туризму та культурних подій	Економічний стимул та створення робочих місць
<p>Індустриальні об'єкти, такі як старовинні заводи, фабрики, шахти чи транспортні інфраструктури, пропонують туристам унікальний погляд на історію та розвиток промисловості. Ці місця часто мають неповторну архітектуру та інженерні рішення, які відрізняють їх від традиційних культурних та природних пам'яток</p>	<p>Індустриальні об'єкти можуть стати основою для організації різноманітних тематичних заходів, фестивалів, виставок та освітніх програм. Наприклад, перетворення старих фабрик на художні галереї, концертні майданчики або музеї дозволяє залучити різні категорії туристів та місцевих жителів. Такий підхід сприяє розвитку культурного туризму, підвищенню інтересу до історії промисловості та створенню нових форм дозвілля, що робить регіон більш привабливим для відвідувачів</p>	<p>Розвиток туризму на базі індустриальної спадщини сприяє економічному зростанню регіону. Туристичні проекти, пов'язані з індустриальними об'єктами, створюють нові робочі місця у сферах обслуговування, готельного бізнесу, гідів, реставрації та управління культурними об'єктами. Крім того, залучення туристів сприяє збільшенню доходів місцевих підприємств, стимулює інвестиції у відновлення та реконструкцію історичних об'єктів, а також підвищує рівень життя мешканців регіону</p>

Сформовано автором за джерелами: [21-23]

Не всі регіони мають індустріальну спадщину через різноманітні історичні та економічні фактори. По-перше, рівень індустріалізації суттєво відрізняється між різними територіями. Деякі регіони історично розвивалися як аграрні або ремісничі, не маючи значних промислових центрів. Наприклад, сільськогосподарські області зосереджували свої ресурси на розвитку сільського господарства, а не промисловості, що призвело до відсутності значущих промислових об'єктів, які пізніше могли б стати частиною індустріальної спадщини [37-39]. По-друге, фактори збереження та трансформації індустріальних об'єктів відіграють важливу роль у формуванні індустріальної спадщини. Попри те слід зазначити, що навіть наявність відомої та вагомої індустріальної спадщини також вимагає значних ресурсних вкладень та зусиль. Так, відсутність постійного догляду, реставраційного та консерваційного забезпечення, а також нормативно-правової підтримки щодо збереження історичних об'єктів, може стати значним деструкційним фактором та в кінцевому призвести до руйнування чи навіть повного зниження ключових об'єктів індустріальної інфраструктури. Таким чином, важливим питанням є дослідження особливостей використання та збереження об'єктів індустріальної спадщини в довгостроковій перспективі для розвитку туризму в регіоні.

1.3. Теоретичний базис перспектив використання індустріальної спадщини для розвитку туризму

Залучення індустріальної спадщини в туристичну сферу регіону базується на ряді чинників та факторів, які будуть визначати стан та рівень ефективності інтеграції останньої у існуючі туристичні сектори та продукти. В цьому контексті, перш за все, важливим є визначення, реконструкція та подальше підтримання існуючої індустріальної спадщини, яка є цінною в історичному, архітектурному та технологічному плані. В цю групу можуть входити такі об'єкти як старі заводи, фабрики, логістичні об'єкти (мости, вокзали, порти та інші), шахти. Заходи щодо виявлення, реконструкції, збереження та

подальшого розвитку таких об'єктів може стати базисом для формування нових туристичних векторів, приваблюючи при цьому нові потоки туристів, які не зацікавлені у звичайних рекреаційних напрямках. Поряд з тим, можливим варіантом може стати повноцінна реставрація та часткова перебудова останніх до стаціонарних музеїв, культурних центрів та освітніх закладів, які також можуть стати основою для розвитку індустріального туризму як в регіоні, так і у всій країні [19-20].

В цьому контексті, другим чинником безперечно є паралельне формування сфери обслуговування туристичних потоків навколо існуючої індустріальної спадщини. Це включає розвиток транспортних шляхів, забезпечення доступності для відвідувачів, створення інформаційних центрів та туристичних маршрутів. (рис.1.5).

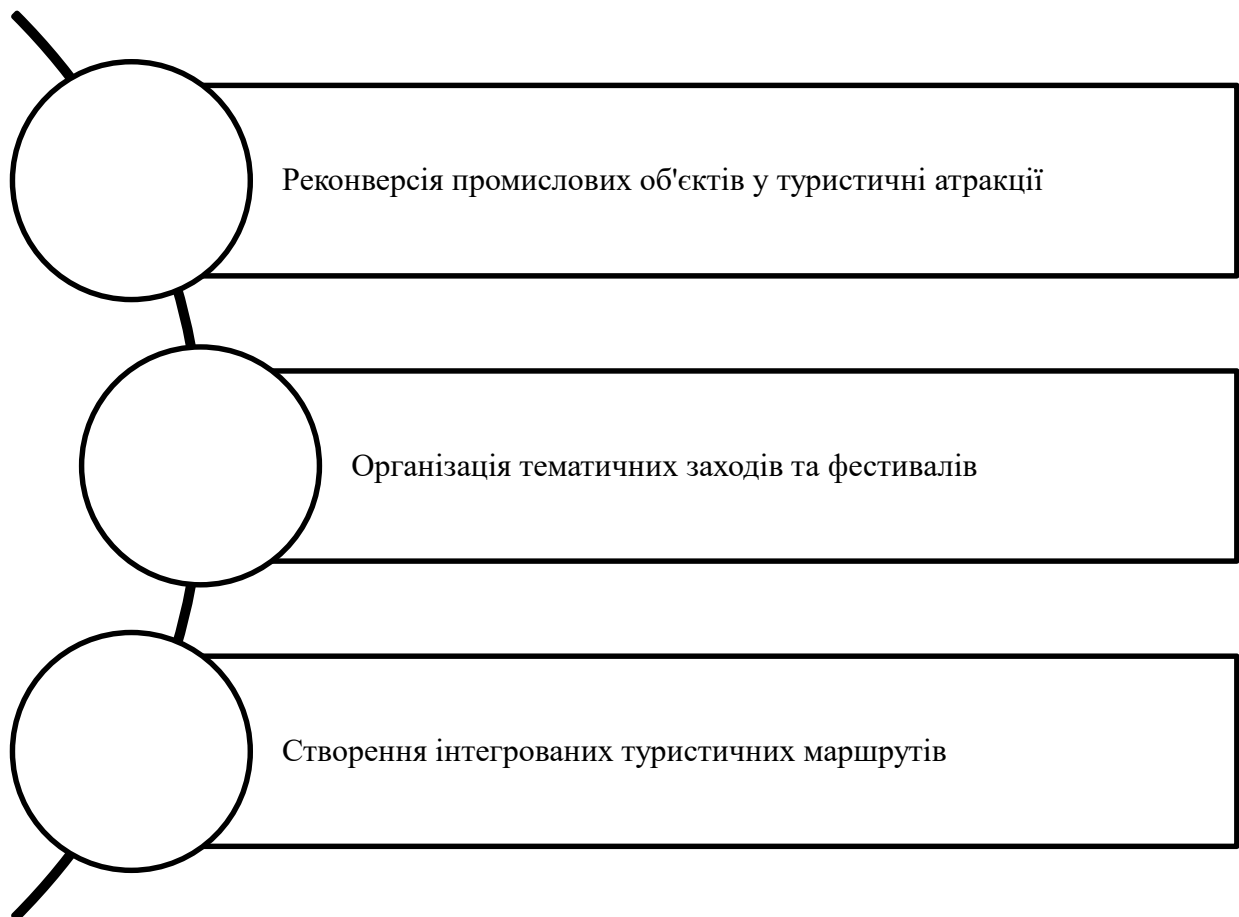

Рис.1.5. Напрями використання індустріальної спадщини для розвитку туризму
Сформовано автором за джерелами: [24-25]

Формування ефективних стратегій маркетингу навколо індустриальної спадщини повинно включати в себе створення набору привабливих з точки зору ціни та якості туристичних пакетів. Важливим є також активно використовувати сучасні цифрові технології в процесі популяризації туристичних об'єктів індустриальної спадщини. В цьому допоміжним може стати використання туристичних платформ, вірусного маркетингу та соціальних мереж. Не менш важливою є організація ефективної співпраці з туристичними агентствами національного та міжнародного рівнів. Окрім того, на рівні кожного регіону завданням є формування власного бренду, який буде відображати традиції ремесла та промисловості цієї місцевості, роблячи регіон більш помітним серед інших туристичних місць з аналогічною індустриальною зоною [31-33].

Стрімкий розвиток технічного прогресу в ХХ ст. став поштовхом і для туристичного бізнесу, який почав освоювати нові напрямки туристичних маршрутів. Одним з таких напрямків є індустриальний туризм, завданням якого є дослідження різних територій, будівель та інженерних споруд виробничого або спеціального призначення, які відносяться до об'єктів індустриальної культури. Одна з характерних особливостей сучасної гуманістичної епохи – це збереження різноманіття у природі, етнокультурі, в урбаністичній і, зокрема, в індустриальній культурі. Головним завданням індустриального туризму є можливість отримання естетичного та психічного задоволення, а також задоволення дослідницького інтересу у туристів. У західних країнах цей вид туризму є не тільки популярною розвагою, але і додатковим способом залучення уваги до бренду та стимулювання продажів товарів і послуг у всьому місті.

Не можна забувати про роль держави в цьому. Так, державний апарат чинить значний вплив на стан розвитку індустриальної спадщини та рівень розвитку туризму в регіоні. Ефективна нормативно-правова підтримка та стимулююче державне управління може зумовити значний позитивний вплив на динаміку інтеграції промислових об'єктів минулого в існуючі туристичні

маршрути чи навіть створити нові, при цьому забезпечуючи паралельне економічне та соціальне зростання регіону. В цьому контексті в полі можливостей держави є заходи щодо формування та регламентації відповідних законів та підзаконних актів, які б визначали та фінансували реконструкцію та розвиток об'єктів індустриальної спадщини. Така ефективна та раціональна підтримка буде не лише сприяти розвитку туризму, але і забезпечувати соціальний та культурний розвиток регіону. (рис.1.6).

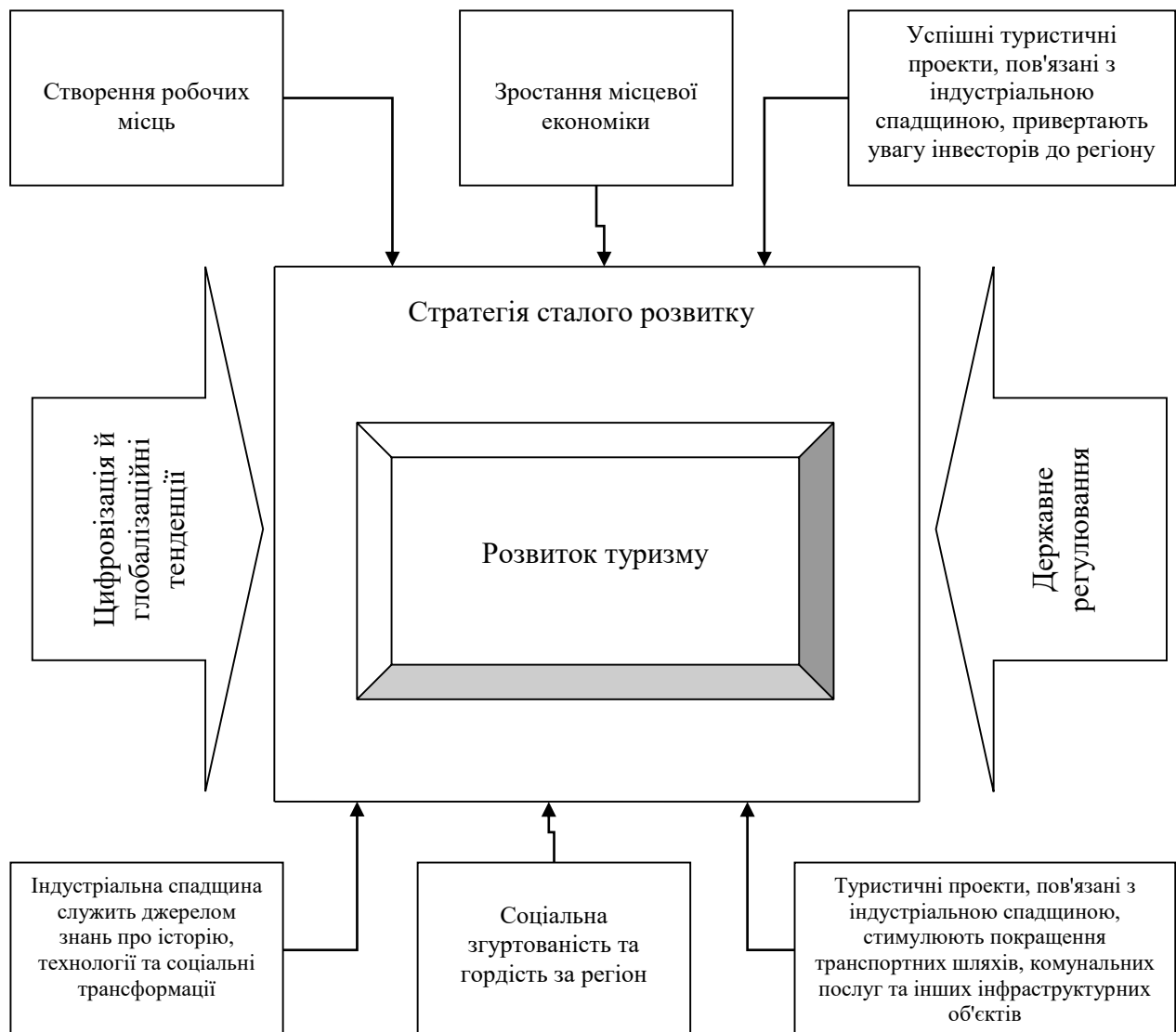

Рис.1.6. Соціально-економічний ефект для туризму від індустриальної спадщини

Сформовано автором за джерелами: [27-30]

Впровадження та розвиток державно-приватного партнерства також може стати ефективним інструментом на шляху до розвитку індустриальної спадщини

регіону та формування з останньої ефективного туристичного об'єкту. Держава може виділяти частину ресурсного та правового забезпечення на первинне інвестування в реконструкцію, тоді як подальше інвестування може взяти на себе приватний сектор [34-36]. В групу заходів щодо державно-приватного партнерства можуть також входити впровадження податкових пільг, грантів та інші дотації. Застосування такого підходу може в значній мірі зменшити фінансове навантаження на державу та в забезпечити стабільне фінансування майбутніх туристичних об'єктів.(табл.1.3).

Таблиця 1.3

Механізми державно-приватного партнерства для уможливлення використання індустріальної спадщини в контексті розвитку туризму

Фінансові механізми	
<i>Держава та приватний сектор можуть об'єднувати свої фінансові ресурси для відновлення та адаптації індустріальних об'єктів під туристичні цілі. Це включає покриття витрат на реставрацію будівель, модернізацію інженерних систем та створення необхідної інфраструктури</i>	<i>Держава може стимулювати приватні інвестиції у проекти збереження індустріальної спадщини шляхом надання податкових пільг, грантів або субсидій</i>
Організаційні механізми	
<i>Держава та приватні партнери можуть створювати спільні управлінські комітети або ради, відповідальні за координацію проектів збереження та розвитку індустріальної спадщини. Ці структури забезпечують ефективне планування, прийняття рішень та моніторинг реалізації проектів</i>	<i>Узгодження планів дій, обмін інформацією та ресурсами, а також спільне вирішення виникаючих проблем. Координація сприяє синергії між різними учасниками проекту та підвищує шанси на його успіх</i>
Маркетингові та інформаційні механізми	
<i>Держава та приватні партнери можуть організувати спільні маркетингові ініціативи для просування індустріальної спадщини як туристичної атракції. Це може включати участь у міжнародних туристичних виставках, створення рекламних матеріалів, проведення соціальних кампаній та використання цифрових платформ для залучення туристів</i>	<i>Створення спільних цифрових платформ, мобільних додатків та інтерактивних карт допомагає покращити туристичний досвід та залучити більше відвідувачів. Ці ресурси можуть містити інформацію про історію об'єктів, інтерактивні екскурсії, віртуальні тури та інші освітні матеріали</i>

Сформовано автором за джерелами: [31-33]

Таким чином, використання індустриальної спадщини в туристичних цілях базується на комплексному підході, що включає збереження об'єктів, розвиток інфраструктури, ефективний маркетинг та залучення місцевої громади. Ці чинники разом забезпечують успішну інтеграцію індустриальної спадщини у туристичні продукти, сприяючи економічному розвитку та культурному збагаченню регіону.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

2.1. Характеристика Львівської області як ключового регіону в контексті розвитку туризму

Львівська область є одним із ключових туристичних центрів України. Це зумовлено як неповторною архітектурою, яка представляє численні епохи та історичні періоди, так і культурною спадщиною, пізнання якої приваблює туристів по всьому світу. Львів, як адміністративний центр області є ключовим осередком вищезгаданої архітектури, в якому можна знайти приклади візантійсько-романського, готичного, барокового, ампірового, неокласичного, модерністського та багатьох інших стилів. Уособленням цього різноманіття стилів є численні церкви, храми, театри, кав'ярні, замки та просто вулиці, численність та різноманітність яких свідчить про значну кількість культурних впливів, які домінували в різні історичні періоди існування цього міста.

Серед сильних сторін Львівської області варто виділити розвинену інфраструктуру та гостинність місцевих жителів. Добре налагоджена транспортна мережа, включаючи авіаційні сполучення та залізничні маршрути, полегшує доступ туристів до різних частин регіону. Крім того, Львів відомий своїми фестивалями та подіями, такими як Рожевий фестиваль, Львівський міжнародний кінофестиваль та різноманітні музичні події, що приваблюють відвідувачів з усього світу. Проте, попри численні переваги, Львівська область стикається з певними викликами. Однією з основних проблем є сезонність туризму, коли більшість відвідувачів приїжджають у межах літніх місяців та святкового періоду, що обмежує можливості для розвитку туризму протягом усього року.

Повномасштабне військове вторгнення зумовило значний вплив на туристичну сферу Львівської області, змінивши її динаміку, привабливість та

подальші перспективи розвитку. В умовах постійної загрози ракетних обстрілів та інших небезпек, життя потенційних туристів може опинитись у небезпеці, і, безперечно, перспектива загрози фізичній безпеці стала потужним негативним фактором до динаміки туристичних потоків. Таким чином зменшилась кількість відвідувачів як з інших регіонів України, так і з-за кордону. Внаслідок цього, велика частина туристичних маршрутів була попросту скасована або значно скорочена. За роки війни кількість діючих туристичних підприємств значно знизилась. Причиною цього стало падіння кількості туристів, фінансовий тиск та численні обмеження діяльності, які виникли внаслідок впровадження військового стану. Це все зумовило значний негативний вплив на загальну привабливість регіону в туристичному плані (рис.2.1).

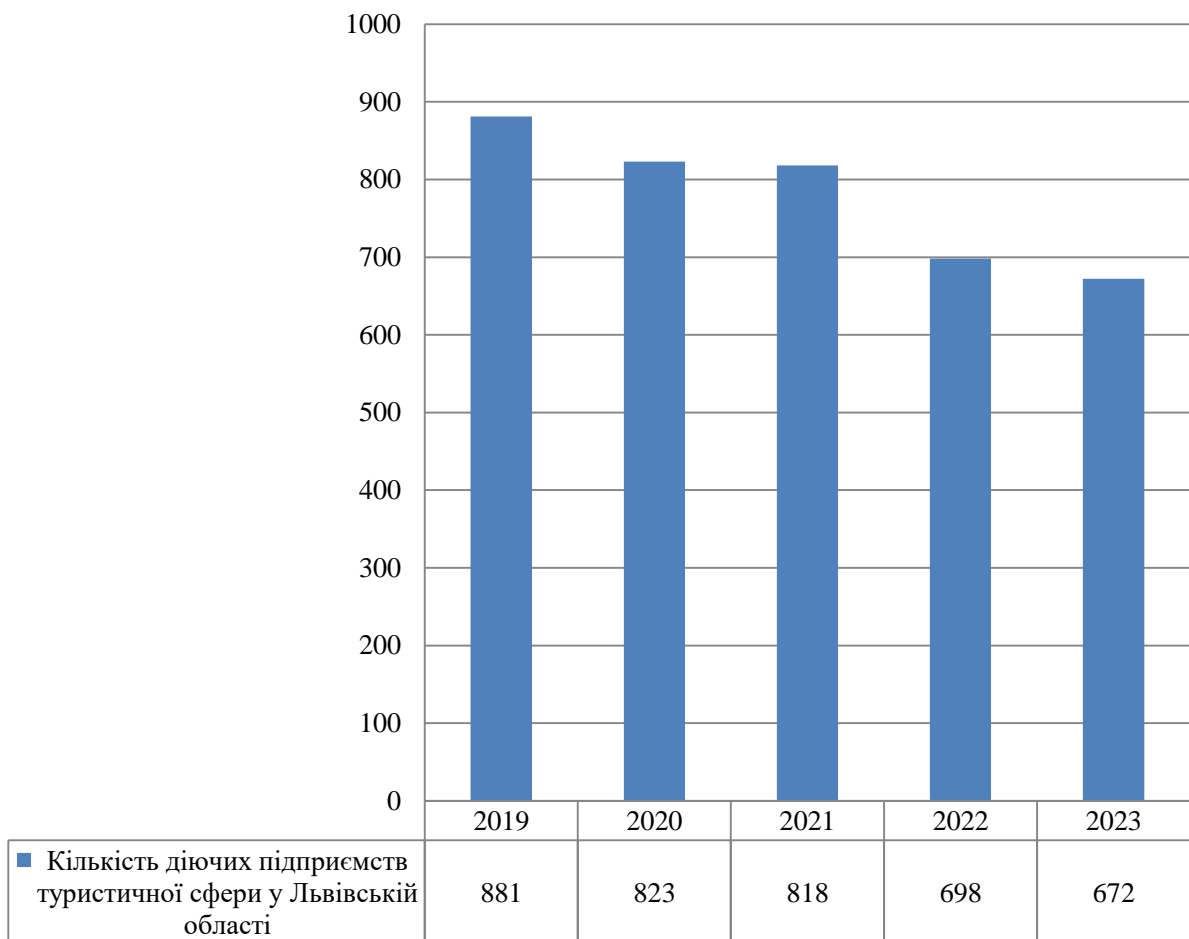

Рис.2.1. Зміни в кількості діючих туристичних підприємств Львівської області за 2019-2023 рр., од.

Сформовано автором за джерелами: [11;14]

Слід зазначити, що саме туристичний сектор стикається з дефіцитом кваліфікованих працівників. Війна змусила багато фахівців шукати роботу в інших сферах або виїхати за кордон, що призвело до недостатньої кількості кадрів для підтримки туристичної інфраструктури. Відсутність достатнього персоналу негативно впливає на якість обслуговування туристів, створюючи додаткові бар'єри для відновлення галузі після завершення війни (рис.2.2).

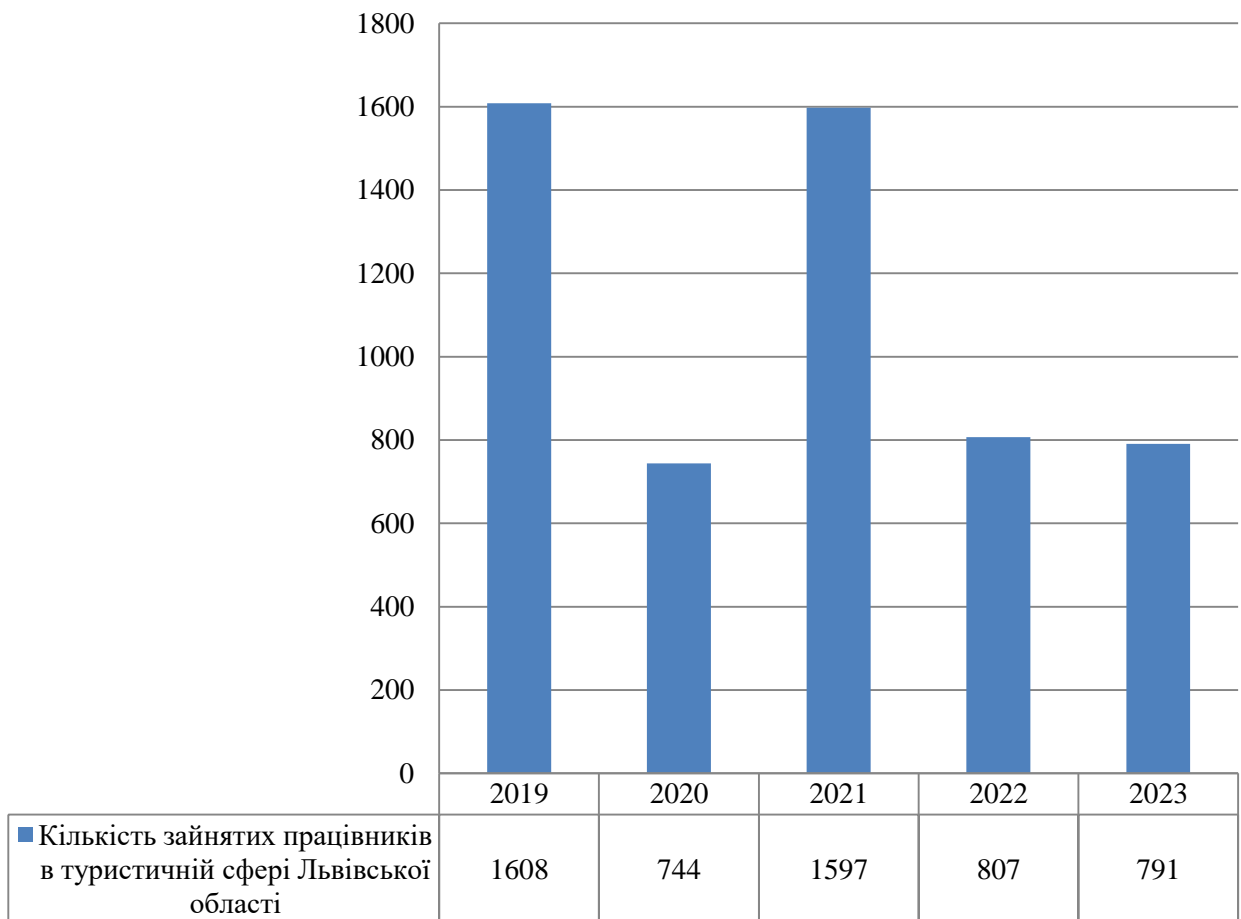

Рис.2.2. Зміни в кількості працівників туристичної сфери Львівської області за 2019-2023 рр., од.

Сформовано автором за джерелами: [11;14]

Значний спад можна простежити і в існуючих фінансово-туристичних показниках туристичних підприємств. Так, зниження дохідності останніх через різке зниження туристів, наслідково призвело до зниження інвестицій в розвиток сфери обслуговування. Велика частина підприємств попросту опинилась на межі банкрутства, що значно знизило їх можливості

продовжувати надавати якісний сервіс, та розвивати туристичну сферу Львівської області (рис.2.3).

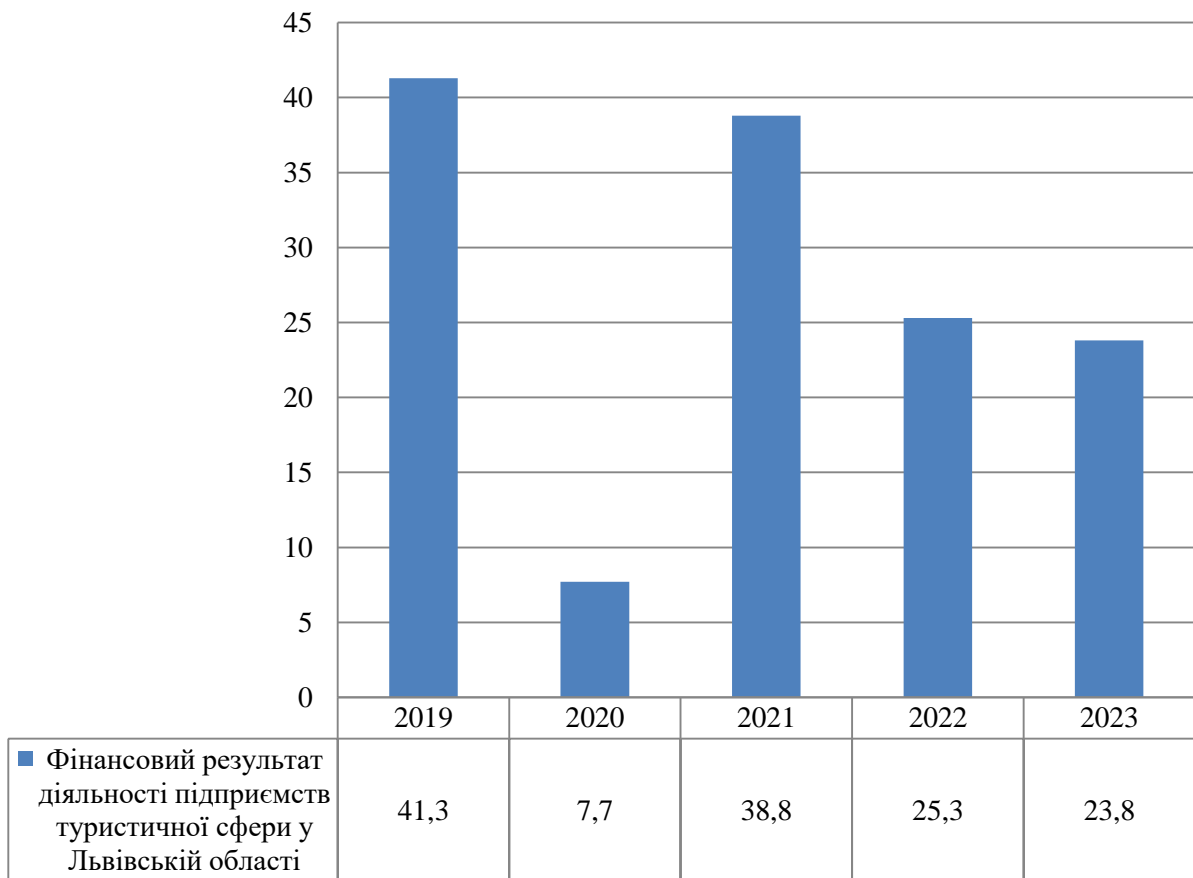

Рис.2.3. Зміни в фінансових результатах діяльності туристичних підприємств Львівської області за 2019-2023 рр., млн.грн.

Сформовано автором за джерелами: [11;14]

Попри те, позитивним фактором залишається посилення внутрішнього туризму, що стало потужним підтримуючим чинником для туризму у Львівській області. Так, на сьогоднішній день Львівська область є одним із найбільш безпечних регіонів в Україні, що робить її ще більш привабливою для внутрішніх туристів, частина яких не може подорожувати за межами країни. Відтак, розвиток внутрішнього туризму сприяє збереженню робочих місць, та дає можливість туристичній сфері адаптуватись до нових реалій життя. Підтримка місцевих ініціатив та інвестиції у внутрішній туризм можуть стати ключем до стабілізації та подальшого розвитку туристичної галузі Львівської області.

2.2. Індустріальна спадщина Львівської області як об'єкт туристичної діяльності

Для Львівської області індустріальна спадщина виступає основною складовою історико-культурного надбання регіону. Так, вона відображає прогрес промислового розвитку регіону протягом століть. В цьому контексті важливим є розглянути індустріальну спадщину на прикладі міста Борислав. Дане місто є одним із найстаріших осередків видобування нафти у всьому світі. Так, кінець XIX — початок XX століття в Бориславі відбувався нафтовий бум, коли воно стало центром видобування нафти для всієї Австро-Угорської імперії. На сьогоднішній день в цьому місті можна знайти численні вишки нафтовидобування, біля яких розміщені інтерактивні та сучасні музеї, експозиції в яких присвячені історії промислового розвитку цього регіону. (рис.2.4).

Рис.2.4. «Галицька Каліфорнія». Борислав – перша нафтова столиця світу
як історична індустріальна спадщина Львівської області

Сформовано автором за джерелами: [11;14]

Ще одним визначним осередком індустриальної спадщини Львівської області є Дрогобицька солеварня, яка функціонує і по сьогоднішній день і є однією з найстарішою солеварнею на теренах Європи. При цьому цінними є не лише індустриальна архітектура, але і традиції видобутку та переробки солі. Туристи, які відвідують цей об'єкт індустриальної спадщини, мають змогу ознайомитись з техніками, звичаями та механізмами, які використовувались для видобутку та переробки солі в минулому. Дана солеварня є не лише визначною пам'яткою індустриальної архітектури, але і свідченням бурхливого розвитку харчової промисловості та економічного прогресу регіону протягом багатьох століть (рис.2.5).

Рис.2.5. Дрогобицька солеварня як історична індустриальна спадщина
Львівської області

Сформовано автором за джерелами: [11;14]

Регіон Червонограда відомий своїми багатими покладами вугілля. Видобуток вугілля тут розпочався в XIX столітті і став основою промислового розвитку міста та околиць. Сьогодні можна побачити старі шахти, промислові споруди та відвідати музеї, що розповідають про історію вуглевидобування. Це підкреслює роль енергетичної промисловості у формуванні економіки області.

Вузькоколійна залізниця, побудована на початку ХХ століття для транспортування деревини з Карпатських лісів. Сьогодні вона функціонує як туристичний маршрут, відомий як «Карпатський трамвай».

Саме місто Львів володіє одною із найстаріших систем трамвайного сполучення у світі, яка була заснована в 1880-х роках. На сьогоднішній день найстаріше трамвайне депо у Львові було реконструйовано та переобладнано у музей, демонструючи еволюцію розвитку міського транспорту, що було важливим елементом промислової спадщини регіону (рис.2.6).

Рис.2.6. Старе трамвайне депо як історична індустріальна спадщина Львівської області

Сформовано автором за джерелами: [11;14]

Не слід забувати й про Музей-пивоварня «Львіварня». «Львіварня» є сучасним музеєм, який поєднує історію та технології пивоваріння. Відвідувачі можуть дізнатися про процес виробництва пива, побачити історичне обладнання та навіть взяти участь у дегустації. Музей пропонує інтерактивні експозиції, що робить його привабливим для широкої аудиторії. Однією з найважливіших сторінок в історії пива на Заході України стала поява першої

промислової броварні 1715 року, яка і заснувала культуру споживання цього напою як певної традиції у Львові (рис.2.7).

Рис.2.7. Музей-пивоварня «Львівварня» як історична індустріальна спадщина пивоваріння у Львівській області

Сформовано автором за джерелами: [11;14]

Кожен із вищезазначених об'єктів є доступним як для внутрішніх, так і для іноземних туристів, демонструючи бурхливих розвиток промисловості Львівської області в різних історичних періодах та епохах. З огляду на це, важливим та нагальним виступає питання правильного користування та збереження даної індустріальної спадщини, задля розвитку туризму в регіоні, забезпечення соціального та економічного розвитку, а також плекання існуючого культурно-історичного надбання Львівської області .

2.3. Стан використання індустріальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму

На сьогоднішній день Львівська область активно використовує та розвиває існуючі об'єкти індустріальної спадщини для розвитку туризму, перетворюючи старі заводи, фабрики та шахти на цікаві та інтерактивні музеї, в яких туристи можуть ознайомитись з минулим промислової діяльності регіону. Така позиція органів регіонального управління та приватного сектору не лише стимулює економічний розвиток, але і формує основу для збереження культурної пам'яті (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Можливості індустріальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму

Можливості	Характеристика можливостей
Можливість створення історико-промислових маршрутів	Індустріальні об'єкти, такі як старі заводи, фабрики та транспортні вузли, можуть бути об'єднані в тематичні маршрути. Це дозволить туристам зануритися в історію промисловості регіону, дізнатися про технологічний розвиток та побачити архітектурні особливості промислових будівель
Реставрація та адаптація індустріальних об'єктів для культурних та розважальних цілей	Старі промислові будівлі можуть бути перетворені на музеї, галереї, виставкові простори або культурні центри. Це не лише зберігає історичну спадщину, але й створює нові місця для проведення виставок, концертів, театральних виступів та інших культурних подій
Розвиток екотуризму та промислового туризму	Індустріальні об'єкти, розташовані у мальовничих природних ландшафтах Львівської області, можуть стати центрами екотуризму. Комбінуючи історичні промислові пам'ятки з природними красотами, можна створити унікальні туристичні пропозиції, що включають пішохідні маршрути, велосипедні доріжки та екскурсії на природі
Розвиток підприємництва та креативних індустрій на базі індустріальної спадщини	Перетворення старих промислових приміщень у коворкінги, студії для художників, майстерні ремісників та інші креативні простори може стимулювати розвиток місцевого бізнесу та привабити туристів, зацікавлених у творчих заходах

Сформовано автором за джерелами: [11;14]

Повертаючись до аналізу міста Борислав, як найстарішого центру нафтовидобування в світі, то тут варто відмітити активну підтримку регіональних органів управління та місцевих підприємців у створенні унікальних туристичних об'єктів, які у цікавий та інтерактивний спосіб демонструють особливості розвитку нафтовидобувної промисловості починаючи з 19 століття і по сьогоднішній день. Так, туристи можуть відвідати музей нафтової та озокеритної промисловості, де представлені старовинні нафтові вишки, обладнання та документи, що відображають період нафтового буму. Крім того, організовуються тематичні екскурсії до старих нафтових свердловин та вишок, де відвідувачі можуть побачити процес видобутку нафти в минулому.

Важливим є також діяльність приватного сектору. Зокрема в Бориславі вже функціонує мережа готелів, ресторанів та інших рекреаційних об'єктів, які побудовані у тематиці нафтовидобування. Це все формує комплексний туристичний продукт, в якому відвідувачі можуть ознайомитись з промисловим минулим регіону у комфортному середовищі з високим рівнем сервісного обслуговування.

Розглядаючи досвід використання та забезпечення діяльності Дрогобицької солеварні, як об'єкту індустріальної спадщини, також слід відзначити значну та ефективну діяльність місцевої влади у напрямку реставрації існуючих історичних споруд, перетворивши частину в музей, а частину повернувши минулу функціональність.

Проведення фестивалів та культурних заходів на території солеварні додатково залучає туристів. Наприклад, фестивалі солі та ремесл демонструють місцеві традиції та культуру, створюючи унікальний досвід для відвідувачів. Це сприяє популяризації Дрогобича як туристичного напрямку та підтримує місцеву економіку.

Щодо самого міста Львів, то тут цікавим є діяльність щодо забезпечення та використання музею-пивоварні «Львівярня», що стала популярним туристичним об'єктом як для внутрішніх туристів, так і для зарубіжних. Саме

музей-пивоварня «Львівярня» є яскравим прикладом правильного та обдуманого планування туристичного об'єкту. Так, останній пропонує своїм відвідувачам як інтерактивні екскурсії, так і численні допоміжні сервіси, які роблять подорож туриста комфортною. Поряд з тим музей періодично організовує фестивалі, ярмарки та виставки. Найбільш відомою серед них є «Львівський фестиваль пива», на якому місцеві виробники пива та традиційних страв можуть представити свої товари. Така діяльність сприяє не лише просуванню самого музею-пивоварні «Львівярня», але і дає можливість представити свою продукцію дрібним виробникам, стимулюючи економічний та соціальний розвиток регіону.

Старе трамвайне депо у Львові перетворено на Музей електротранспорту, який став популярною туристичною атракцією. Музей зберігає колекцію історичних трамваїв та тролейбусів, що відображають розвиток міського транспорту з кінця XIX століття. Відвідувачі можуть не лише оглянути експонати, але й здійснити поїздку на ретро-трамваї вулицями міста. Цей музей активно використовується для проведення тематичних екскурсій, освітніх програм та культурних заходів. До прикладу, в туристичних програмах цього туристичного об'єкту періодично організовуються тури для школярів та молоді, що в свою чергу популяризує сферу технічної освіти, а також дає можливість відвідувачам дізнатись про індустріальне минуле регіону. Під час проведення міських ярмарок та фестивалів, які були частим явищем у Львові до повномасштабного військового вторгнення, так звані «ретро-трамваї» завжди прикрашали виставкові стенди центральної площі міста, демонструючи тим самим інженерну спадщину міста. Така діяльність є позитивною не лише в контексті туристичного вектору розвитку, роблячи місто унікальним та привабливим для внутрішніх та іноземних туристів, але і є потужним фактором соціального розвитку громади та грає визначну освітню роль даючи можливість відвідувачам вивчати історію міста, особливостей його розвитку у різні часові періоди та історичні епохи (рис.2.8).

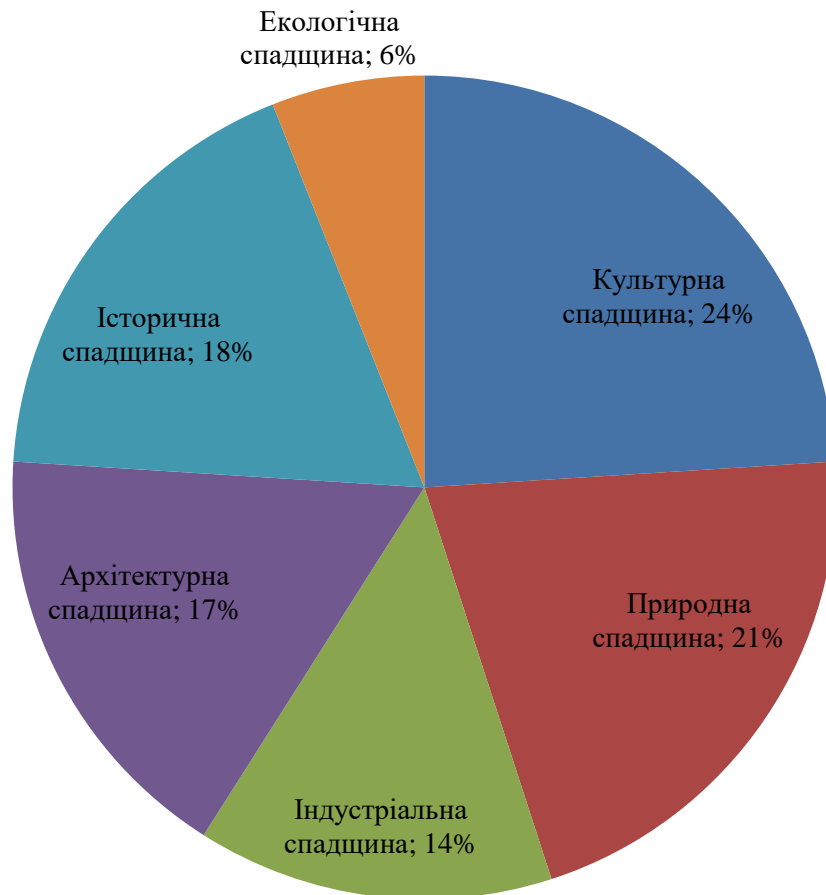

Рис.2.8. Частка інтересу до індустріальної спадщини Львівської області серед туристів за 2023 рік, %

Сформовано автором за джерелами: [11;14]

Повномасштабне військове вторгнення зумовило значне збільшення динаміки внутрішнього туризму по всій Львівській області. Не винятком є об'єкти індустріальної спадщини. Цьому в значній мірі сприяли два фактори: масове переселення внутрішньо переміщених осіб та обмеження перетину кордону для великої кількості громадян України. Ці фактори зумовили посилений інтерес до внутрішніх туристичних шляхів, одним із яких є подорожі до об'єктів індустріальної спадщини. Ці об'єкти не лише розкривають багатий історичний контекст регіону, але й стають символами стійкості та відродження, що особливо важливо в умовах війни.

2.4. Вплив індустріальної спадщини Львівської області на навколишнє середовище

Слід зазначити, що сучасне розуміння спадщини регіону вкрай масштабоване, відтак, її вплив не обмежується виключно туристичною діяльністю. На сьогоднішній день, важливе місце посідає питання захисту довкілля й забезпечення екологічної безпеки в регіонах. В першому розділі кваліфікаційної роботи ми неодноразово зазначили, що індустріальна спадщина не єдина, яка має вплив на туристичний розвиток регіону. Так склалося, що такі багаті на спадщину регіони як до прикладу Львівська область, притягують до себе значний потік людей в ті місця, де знаходиться той чи інший об'єкт культурної або іншої, спадщини. Відтак, це призводить до уможливлення забруднення в регіоні, ерозії ґрунтів і ризику втрати біорізноманіття. Наведемо декілька наочних прикладів, щоб довести наскільки спадщина в регіоні впливає на навколишнє середовище. Отже, при вкрай необдуманому туризмі в історичні місця, що становлять спадщину в регіоні, можна завдати прямої шкоди довкіллю, уможливити зростання засміченості або здійснити нецільове використання наявних там на місці, природних ресурсів [4-5].

Попри значні можливості для туристичного розвитку, Львівська область не пристосована до дуже великої кількості відвідувачів щодо тої чи іншої спадщини. Особливого ажіотажу відчутно внаслідок внутрішньопереміщених осіб сьогодні, після подій лютого 2022 року. Це породжує деякі проблеми, які мають своє відлуння на навколишнє середовище.

Але не лише негативне може спіткати екологічну безпеку в регіоні внаслідок активізації використання спадщини як об'єкту туристично-рекреаційної уваги. Відтак, спадщина може стати й реальним мотиватором для уможливлення збереження довкілля й як наслідок, підвищення екологічної безпеки в регіоні й навіть держави в цілому. Як приклад, спадщина стає реальним прикладом щодо просування еколого-чистих методів введення господарства, тощо. Неодноразово в науково-практичній літературі

ззначалося, що одним із дієвих напрямків забезпечення екологічної безпеки є встановлення обмежень щодо здійснення будівництва в зонах, що визначається як спадщина регіону. Такого роду заборони торкаються й питання здійснення контролю за викидами в атмосферу й відповідного регулювання водоспоживання. Не слід забувати й про можливість реалізації освітніх програм для уможливлення підвищення рівня екологічної грамотності серед туристів, що відвідують ту чи іншу спадщину в регіоні. Отже, охарактеризуємо значення й роль спадщини в контексті забезпечення екологічної безпеки (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Значення й роль спадщини в контексті забезпечення екологічної безпеки

Значення й роль	Характеристика
Уможливлення збереження природних ресурсів	Спадщина, особливо природна, включає території, які є домівкою для унікальних екосистем та видів. Охорона цих територій сприяє збереженню біорізноманіття та природних ресурсів, що є критично важливим для підтримання екологічної рівноваги
Формування та розвиток екологічної освіти та свідомості	Культурна спадщина може використовуватися для просвітницьких цілей, навчаючи громадськість важливості екологічних питань
Стимулювання сталого розвитку	Через впровадження сталих практик у зонах спадщини, таких як сталий туризм, енергоефективність у будівлях та інші екологічні ініціативи, спадщина може служити прикладом та каталізатором для сталого розвитку в ширшому масштабі
Відновлення та реабілітація територій	сторичні та культурні пам'ятки, що зазнали занепаду, можуть бути відновлені з використанням зелених технологій та екологічних підходів. Це не тільки сприяє збереженню спадщини, але й зменшує негативний вплив на навколишнє середовище, покращуючи якість місцевого екосистемного управління

Сформовано автором за джерелами: [43-45]

В межах нашої кваліфікаційної роботи, важливо розглянути, яким чином, саме індустріальна спадщина Львівської області вплив негативно та/або позитивно на навколишнє середовище. Тут слід зауважити, що Львівська область мала й має в наявності доволі великі за своїм обсягом, промислові підприємства в активах яких були шахти, металургійні заводи або фабрики, які являються одним із джерел екологічних проблем. Більшість такого роду відкритих соціально-економічних систем уможлиблюють забруднення ґрунтів і водоймів, а це в свою чергу, має прямий вплив на здоров'я населення в регіоні (рис.2.9).

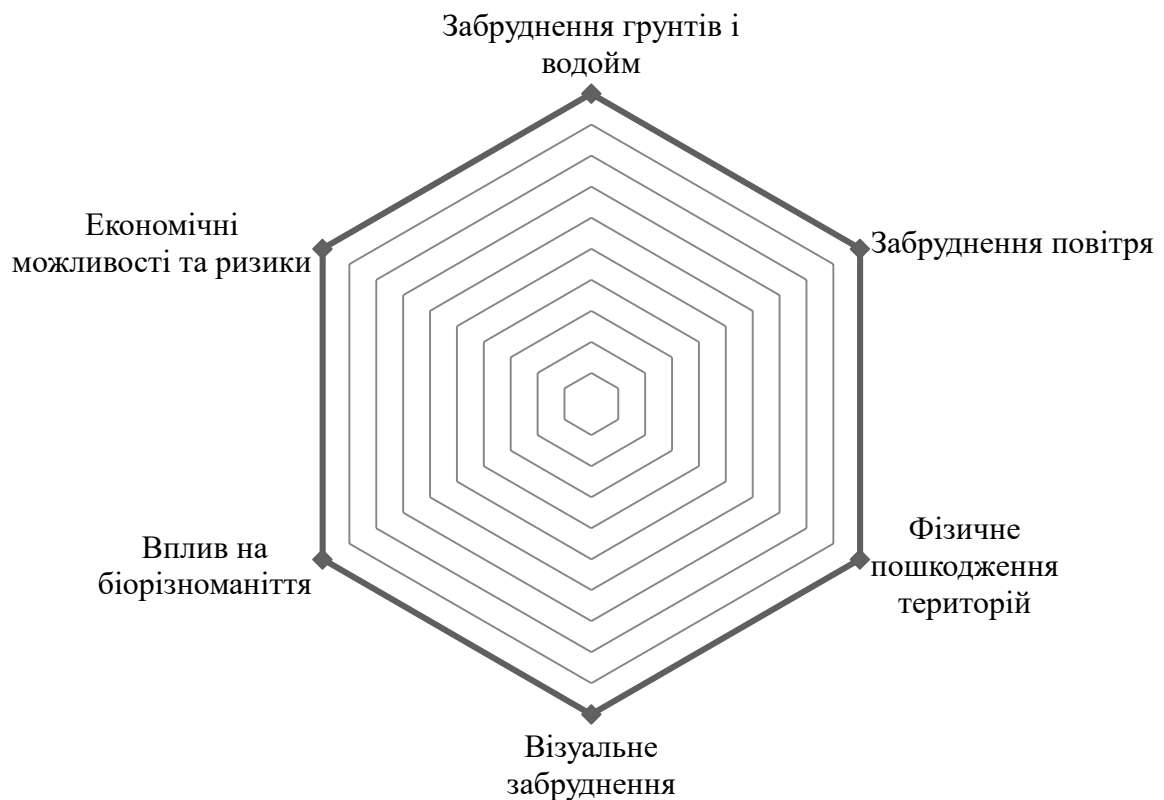

Рис.2.9. Фактори впливу індустріальної спадщини Львівської області на навколишнє середовище

Сформовано автором

Слід зазначити, що індустріальна спадщина може бути використана як засіб ревіталізації регіону. Перетворення старих заводів та інших промислових

об'єктів на культурні центри, музеї або простори для нових технологій може зменшити їхній шкідливий вплив на довкілля. Це також допомагає зберегти історичну цінність цих місць, використовуючи їх у нових економічних і культурних контекстах, що сприяє сталому розвитку та залученню інвестицій.

Вважаємо, що вкрай важливо також враховувати, що залучення громадськості та розробка адекватних управлінських практик є ключовими для впровадження сталого використання індустріальної спадщини Львівської області. Ініціативи з очищення та реабілітації забруднених зон можуть сприяти покращенню якості навколишнього середовища та здоров'я місцевих мешканців, зменшуючи негативний вплив минулої індустріальної діяльності.

На нашу думку, на прикладі Львівської області можна розглянути індустріальні об'єкти, як-от занедбані шахти та хімічні заводи, які залишили після себе великі кількості промислових відходів. Ці відходи часто містять шкідливі хімічні речовини, що призводить до забруднення підземних вод і ґрунтів. Наприклад, територія колишнього хімічного заводу у Червонограді відома своїми проблемами із забрудненням ртуттю та іншими важкими металами, що негативно впливає на екосистему та здоров'я населення навколишніх районів.

Проте, Львівська область також є прикладом успішної реабілітації індустріальних територій. Старі промислові зони, такі як колишні заводи, перетворюються на креативні хаби та бізнес-парки. Цей процес не тільки допомагає розв'язувати екологічні проблеми, але й сприяє економічному відродженню регіону. Наприклад, в місті Львові багато колишніх індустріальних об'єктів було перетворено на офісні простори та центри розвитку технологій, що відновлює території і забезпечує нові робочі місця.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

3.1. Можливості інтеграції міжнародного досвіду у використанні індустриальної спадщини для розвитку туризму

Досліджуючи досвід Польщі, ми можемо сказати що індустриальна спадщина є важливим елементом туристичного сектору цієї країни. Так, органи державного та регіонального управління, разом із приватним сектором, реалізують численні заходи щодо збереження та реконструкції архітектурних об'єктів та історичних пам'яток промислового минулого окремих регіонів Польщі. В контексті цього, в Польщі знаходиться велика кількість об'єктів, які є історичним свідченням промислового розвитку як цієї країни, так і всієї Європи. Уміле та раціональне використання цих об'єктів в туристичних та освітніх цілях сприяє не лише економічному, але і соціальному та культурному розвитку регіонів Польщі. [48-50].

Уряд Польщі, за підтримки некомерційних організацій та приватного сектору, надаючи усестороннє забезпечення проектів щодо реставрації та розвитку індустриальних об'єктів через заходи надання грантів чи прямого фінансування. Поряд з тим формуються спеціальні туристичні маршрути та оферти, які направлені на приваблення більшого потоку туристів до об'єктів туристичної спадщини країни, тим самим розвиваючи не лише туристичну сферу, але і підсилюючи соціально-економічний розвиток регіону в цілому. Не менш важливим вектором є активна співпраця та організація спільних проектів з приватним сектором, що дає можливість реалізовувати масштабні та ризиковані проекти в сфері туризму.

В цьому контексті не можна забувати про виключне значення просвітницької діяльності, яка направлена на підвищення рівня обізнаності про промислове минуле Польщі (рис.3.1).

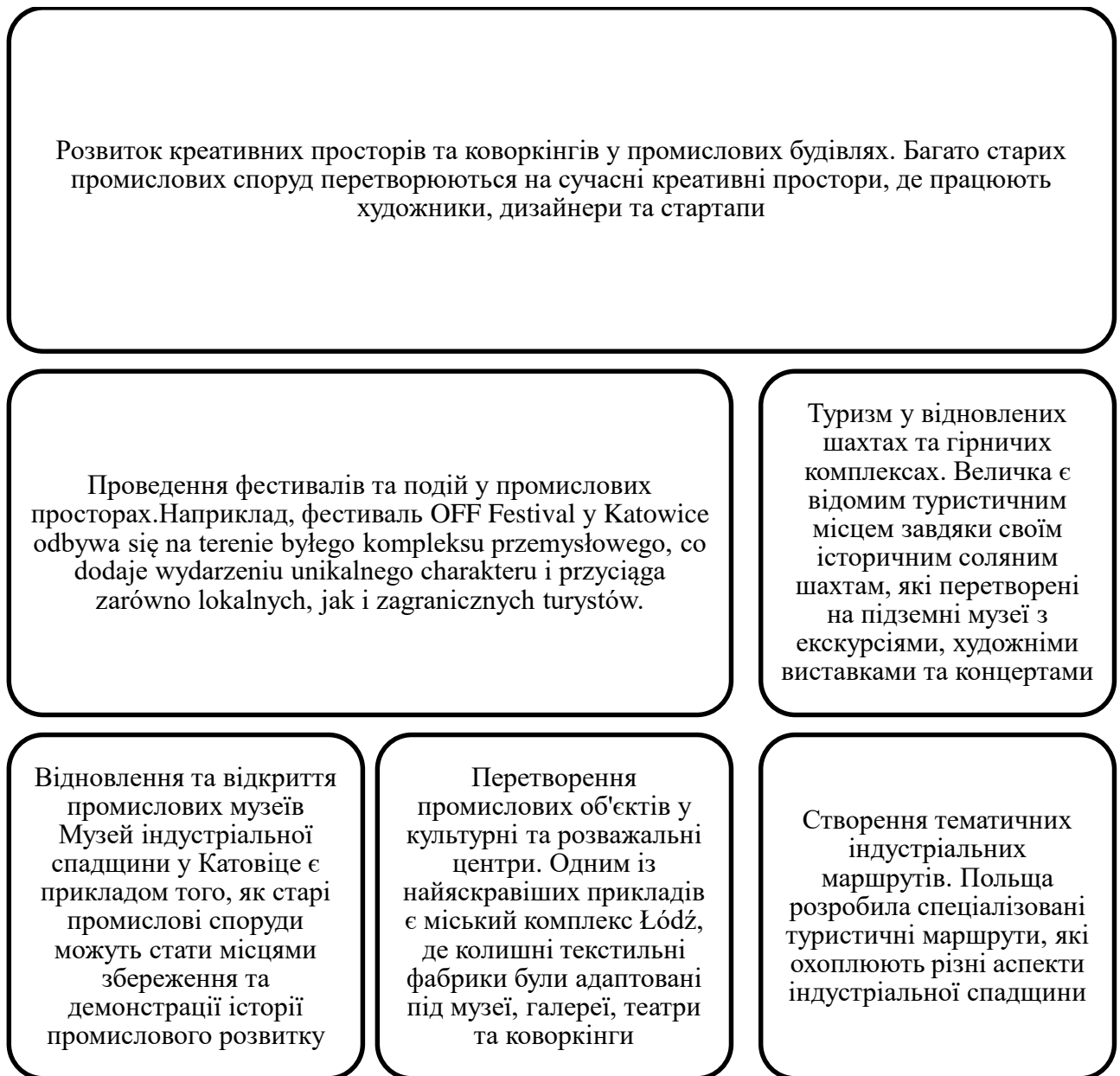

Рис.3.1. Ключові особливості використання індустріальної спадщини для розвитку туризму в Польщі

Сформовано автором за джерелами: [34-36]

На завершення, досвід Польщі у використанні індустріальної спадщини для розвитку туризму є успішним прикладом того, як історичні об'єкти можуть стати важливими туристичними атракціями. Системний підхід до реставрації, підтримка з боку уряду та активна участь місцевих громад дозволили Польщі

ефективно використовувати свій індустріальний потенціал для залучення туристів. У майбутньому, подальше впровадження інноваційних проектів та розширення партнерств сприятимуть подальшому розвитку цього напрямку туризму, забезпечуючи стале економічне зростання та збереження культурної спадщини країни.

Для США індустріальна спадщина також є важливим елементом існуючої культурно-історичної спадщини, яка плекається не лише з метою розвитку туристичного сектору, але і як збереження підтвердження факту, що сила духу народу та його жага до кращого життя може подолати навіть найбільші перешкоди. Так, у багатьох містах США, від найбільших до найменших, присутні об'єкти промислових комплексів, які свідчать про існування бурхливої епохи індустріалізації, яка охопила всю країну. Уміле та ефективне використання цих історичних місць у туристичних цілях, дало можливість не лише зберегти останні, але і в значній мірі посприяти економічному розвитку регіонів.

Одним із визначним прикладів такого умілого та ефективного управління об'єктами індустріальної спадщини є досвід міста Детройт, які в свої часи рахувалось центром автомобілебудування США. На сьогоднішній день органи управління міста активно розвивають туристичний сектор, перетворюючи старі цехи та виробничі лінії на інтерактивні музеї, галереї та культурні центри. До прикладу, музей Henry Ford вже багато років приваблює тисячі туристів по всьому світу, пропонуючи їм цікаві екскурсії, впродовж яких відвідувачі можуть особисто побачити старі виробничі лінії та навіть опинитись за кермом ретро-автомобілів.

Такі ініціативи за роки своєї реалізації дали можливість не лише зберегти історичну пам'ять та культуру промислового сектору тих часів, але і створили сотні робочих місць, зміцнивши економічне та соціальне становище регіону.

Іншим, не менш цікавим та корисним в контексті аналізу та адаптації, є досвід діяльності та розвитку промислового району Бостона, який після реконструкції та відновлення, почав використовуватись для проведення

різноманітних заходів, таких як музичні фестивалі, ярмарки, виставки, концерти, конференції та інші. [47-48].

Крім того, уряд США та приватні організації активно інвестують у реставрацію та збереження індустриальних об'єктів, надаючи гранти та фінансову підтримку проектам, що сприяють їх трансформації у туристичні атракції. Створюються спеціалізовані туристичні маршрути, які об'єднують кілька індустриальних об'єктів, дозволяючи туристам глибше ознайомитися з історією та розвитком промисловості в різних регіонах країни. (рис.3.2).

Перетворення промислових об'єктів у культурні та освітні центри. Наприклад, Музей Henry Ford у Детройті перетворив колишні автомобільні заводи на простір, де відвідувачі можуть ознайомитися з історією автомобільної промисловості, технологічними інноваціями та культурними подіями.

США активно розробляють спеціалізовані маршрути, що об'єднують кілька індустриальних об'єктів, створюючи комплексні туристичні пропозиції. Наприклад, маршрут «Автомобільна спадщина Детройта» включає відвідування музеїв, заводів, історичних місць, пов'язаних з автомобільною промисловістю

Важливою особливістю є активна участь уряду, приватного сектору та неурядових організацій у фінансуванні проектів з реставрації та збереження індустриальних об'єктів

Рис.3.2. Ключові особливості використання індустриальної спадщини для розвитку туризму в США

Сформовано автором за джерелами: [40-42]

Львівська область має значний потенціал для розвитку туризму через використання індустриальної спадщини. Вивчаючи досвід США та Польщі, можна виділити кілька ключових напрямків, які можуть бути ефективно адаптовані до місцевих умов (рис.3.3).

Рис.3.3. Використання індустриальної спадщини для розвитку туризму у Львівській області: уроки з досвіду США та Польщі

Сформовано автором за джерелами: [43-44]

Таким чином, використання досвіду США та Польщі може бути корисним для Львівської області, за умови раціональної та систематизованої адаптації під реалії сьогоденного життя регіону та його туристичного сектору. Застосування такого комплексного підходу буде сприяти не лише посиленню динаміки туристичних потоків, але і в перспективі стане значним позитивним фактором сталого розвитку та культурного збагачення Львівської області.

3.2. Діючі проблеми й прогалини в можливостях використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму

Розглядаючи ключові проблеми, з якими стикається Львівська область у питаннях використання та управління об'єктами індустриальними спадщини, то безперечно, ключовою проблемою є недостатнє фінансування проектів, які направлені на реставрацію та збереження таких об'єктів. Значно погіршили цю ситуацію маніфестація наслідків пандемії COVID-19 та повномасштабне вторгнення, які стали ще одними з факторів виснаження фінансових та кадрових ресурсів регіону. Така ситуація зумовила поступове погіршення туристичного сектору та занедбання частини об'єктів архітектури, які є індустриальною спадщиною регіону (рис.3.4).

Рис.3.4. Ключові загрози можливостям використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму

Сформовано автором

Повномасштабне вторгнення стало ще одним значним деструктивним фактором на сферу використання та управління об'єктами індустриальної спадщини Львівської області. Так, велика частина індустриальних об'єктів зазнали прямого негативного впливу через знищення чи руйнування, а інша частина опинилась у підпорядкуванні військових структур, які не мають можливості забезпечувати заходи реконструкції та відновлення, та не допускають на ці об'єкти відвідувачів. Поряд з тим, питання підтримання позитивної туристичної динаміки ускладнюється неможливістю забезпечення відповідного рівня безпеки для туристів під час їх відвідувань Львівської області.

Попри такі негативні тенденції сьогодення, слід також відзначити, що і до війни велика частина об'єктів індустриальної спадщини Львівської області знаходилась у невідповідному стані. Так, деякі з них було неможливо експлуатувати через загрози обвалу, а інші були попросту відрізані від основного логістичного сполучення. Відсутність відремонтованих дорожніх сполучень, надійних мостів та паралельного обслуговування туристичних мереж, в значній мірі ускладнює інтеграцію сучасних об'єктів індустриальної спадщини Львівської області у туристичні маршрути. Це все знижує туристичний потік та привабливість регіону, що у свою чергу зумовлює погіршення інвестиційної активності в регіоні. Окрім того варто також зазначити значний вплив фактору політичної та економічної нестабільності на процеси використання та управління об'єктами індустриальними спадщини Львівської області, що також впливає на туристичну активність та безпеку внутрішніх та іноземних туристів (табл.3.1).

Таблиця 3.1

Найбільш «хронічні» проблеми щодо використання індустріальної спадщини
Львівської області для розвитку туризму

Недостатнє фінансування та інвестиції	Поганий стан об'єктів індустріальної спадщини
<p>Однією з найголовніших та найхронічніших проблем є недостатнє фінансування проектів з реставрації та утримання індустріальних об'єктів. Відновлення старих заводів, фабрик та інших промислових споруд вимагає значних фінансових вкладень, які часто перевищують можливості місцевих бюджетів та приватних інвесторів. Через це багато об'єктів залишається в стані занедбаності, що ускладнює їхнє перетворення на привабливі туристичні атракції</p>	<p>Багато промислових об'єктів Львівської області перебувають у поганому стані через тривалий період бездіяльності та відсутність належного технічного обслуговування. Застаріла інфраструктура, корозія, структурні пошкодження та інші проблеми роблять ці об'єкти небезпечними для відвідувачів та ускладнюють їхнє використання для туристичних цілей</p>
Відсутність цілісної стратегії та координації дій	Недостатній рівень популяризації та маркетингу
<p>Львівська область стикається з браком чіткої та всеосяжної стратегії щодо використання індустріальної спадщини для розвитку туризму. Відсутність координації між різними державними органами, місцевими громадами та приватним сектором призводить до фрагментарного підходу та дублювання зусиль. Без узгоджених дій важко ефективно використовувати наявні ресурси, планувати довгострокові проекти та забезпечувати їхню успішну реалізацію</p>	<p>Навіть при наявності потенційно цікавих індустріальних об'єктів, їхня привабливість для туристів значно зменшується через відсутність ефективних маркетингових стратегій та заходів з популяризації. Багато туристів, як внутрішніх, так і зарубіжних, не знають про існування цих об'єктів або їхній потенціал як туристичних атракцій. Відсутність інформаційних кампаній, слабка присутність у цифрових медіа та недостатня робота з туристичними агентствами обмежують можливості для залучення відвідувачів</p>

Сформовано автором

Навіть при наявності цікавих індустріальних об'єктів, їхня привабливість для туристів значно зменшується через відсутність ефективних маркетингових стратегій. Пандемія COVID-19 обмежила можливості для просування туризму через закриття кордонів та зменшення кількості міжнародних подорожей. Військові дії додали негативного іміджу регіону, що ще більше ускладнило завдання щодо залучення туристів. Недостатня реклама та відсутність

інформаційних кампаній призводять до низької обізнаності як серед місцевих, так і серед іноземних відвідувачів про існування та потенціал індустриальної спадщини Львівської області. Наслідки пандемії COVID-19 та повномасштабне військове вторгнення призвели до кадрової кризи, а також порушення ще донедавна ефективних комунікаційних містків між владою, приватним сектором та некомерційними громадськими організаціями, які займались питаннями збереження та відновлення об'єктів культурної та історичної спадщини. Так, відсутність ефективних державно-приватних партнерств є значним перешкоджаючим фактором у реалізації масштабних проектів щодо відновлення та просування об'єктів індустриальної спадщини та становлення останніх перспективними туристичними напрямками. (рис.3.5).

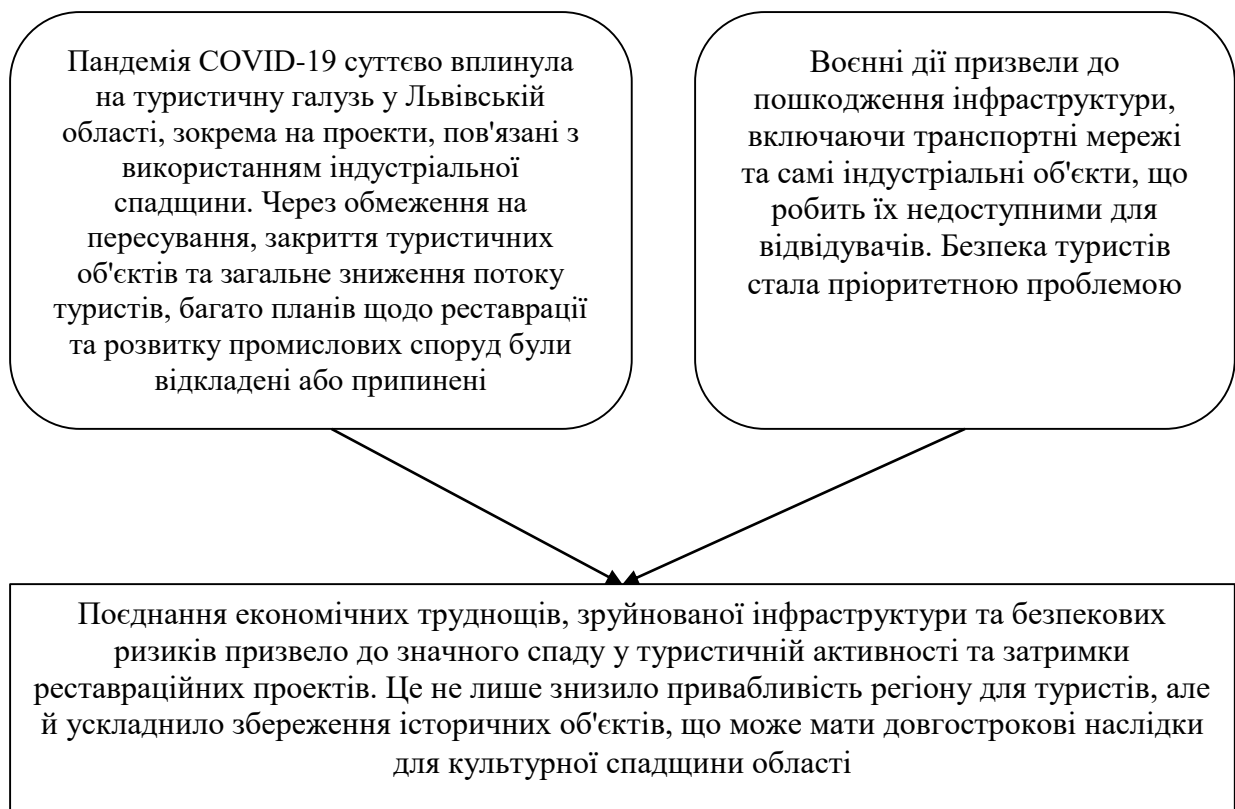

Рис.3.5. Вплив пандемії й повномасштабного вторгнення на зміни у використанні індустриальної спадщини у Львівській області

Сформовано автором

Таким чином, питання використання об'єктів індустриальної спадщини Львівської області стикається з низкою проблем та перешкод, серед яких

домінуючими, безперечно, є недостатнє фінансування, відсутність систематизованої та продуманої стратегії управління, сучасні інфраструктурні, маркетингові та кадрові виклики. Наявність вищезазначених сталих проблем в значній мірі погіршили такі наслідки як пандемія COVID-19 та повномасштабне військове вторгнення, які посилили ресурсне виснаження та нівелювали всі стратегічні плани розвитку. З огляду на таку різноманітність проблем та викликів, вирішення проблем та перешкод використання об'єктів індустріальної спадщини Львівської області потребує формування та ефективної реалізації комплексної стратегії, яка б була адаптивною до динамічних умов зовнішнього середовища та викликів як національного, так і міжнародного характеру. Окрім цього важливим також є активний пошук та залучення нових інвестицій, а також посилення ефективної співпраці з публічними та приватними сторонами, результатом якої було б просування індустріальних об'єктів архітектури як привабливих та конкурентоспроможних туристичних напрямків.

Важливим є також напрямок вирішення існуючих інфраструктурних проблем, які є характерними для більшості об'єктів індустріальної спадщини у Львівській області. Зруйнована або застаріла інфраструктура, відсутність відповідної та сучасної логістики, а також неможливість використання сучасних комунікаційних технологій, може стати не лише негативним фактором з точки зору туристичної привабливості, але і прямою небезпекою для туристів. Для подолання цих викликів необхідно розробити комплексну стратегію, яка включатиме інвестиції в інфраструктуру, забезпечення безпеки, модернізацію комунікаційних систем та підтримку відновних проектів. Лише інтегрований підхід дозволить Львівській області ефективно використовувати свій індустріальний спадок для сталого розвитку туризму та економіки регіону.

3.3. Формування моделі виявлення нових можливостей для використання індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму

Після початку повномасштабного вторгнення багато українців шукали безпечні місця для відпочинку та подорожей. Львівська область, завдяки своїй географічній розташованості та відносній безпеці, стала однією з найбільш популярних напрямків для внутрішнього туризму. Люди прагнули відвідати місця, де вони могли відчувати стабільність та спокій, а також насолодитися культурними та історичними пам'ятками без загрози для життя та здоров'я. Все це призвело до кардинального збільшення частки внутрішніх туристів, на противагу іноземним, оскільки останні вбачали у Львівській області не лише привабливий регіон в туристичному плані, але відносно безпечне місце тимчасового та постійного перебування. Окрім того, військовий стан практично повністю заборонив перетин кордону чоловікам призовного віку, що стало ще одним позитивним фактором в контексті розвитку внутрішнього туризму у Львівській області. Такі тенденції не могли залишитись поза увагою підприємців, власників готелів, ресторанів та інших рекреаційних об'єктів. Так, вони швидко адаптували свої продукти та послуги під внутрішнього користувача, при цьому важливим аспектом, який раніше не був таким актуальним, стало формування безпечних умов перебування, зокрема в контексті придбання індивідуальних джерел електроживлення та облаштування бомбосховищ. Така діяльність стала відповіддю на тяжкі реалії сучасного життя країни, яка попри повномасштабне військове вторгнення докладаеть поза межових зусиль для підтримки соціального та економічного благополуччя. Окрім того, позитивною тенденцією є відновлення діяльності щодо реконструкції інфраструктури, ремонту логістичних сполучень та створення нових туристичних маршрутів, велика частина яких включає об'єкти індустриальної спадщини у Львівській області (рис.3.6).

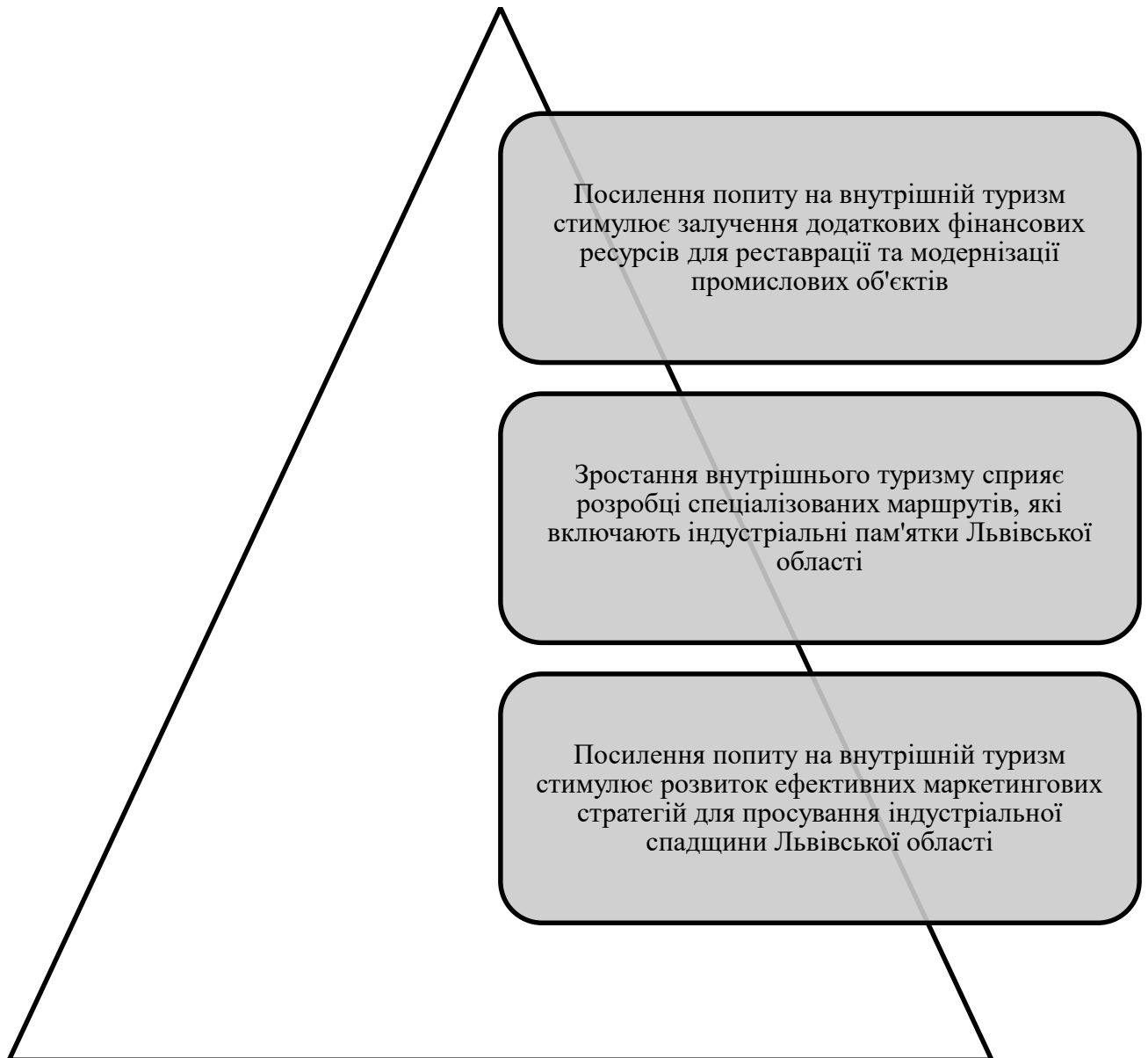

Рис.3.6. Вплив посилення попиту на внутрішній туризм на можливості використання індустриальної спадщини у Львівській області

Сформовано автором

Військові дії стали потужним фактором відродження та активізації національної свідомості, а також бажання громадян країни до вивчення історії та культури свого регіону та країни. В контексті цього, Львівська область, з її багатою історією та культурою, яка в різні історичні періоди була одним із центрів розвитку промисловості, культури, технології, освіти та медицини, стала центром для тих громадян, хто прагнув дізнатись більше про історичний

шлях свого регіону та країни. Так, за останні роки саме внутрішній туризм став сприяючим фактором зміцнення національної ідентичності та єдності.

В економічному плані активний розвиток та посилена динаміка внутрішнього туризму може стати потужним фактором розвитку для відновлення складних та вартісних проектів щодо відновлення старих об'єктів індустріальної спадщини. Так, велика кількість промислових споруд, мостів, фабрик та інших об'єктів, що знаходяться на території Львівської області, та які раніше не мали прямого комерційного використання, можуть бути реконструйовані та переформатовані під сучасні та інтерактивні музеї, виставкові зали, арт-галереї та інші.

До прикладу, перспективним напрямком, який можливо адаптувати для об'єктів індустріальної спадщини у місті Львів, є перетворення приміщень, які раніше були текстильними фабриками на сучасні культурні простори. Таке рішення, з одної сторони, збереже культурну спадщину міста, а з іншого боку – надасть їй нових функціональних та комерційних можливостей. Розвиток внутрішнього туризму також дає можливість формування нових тематичних маршрутів, які можуть не бути настільки цікавими іноземним туристам, але будуть високо оцінені внутрішніми (рис.3.7).

Рис.3.7. Модель виявлення нових можливостей для використання індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму

Сформовано автором

Зовнішній туризм в умовах війни також має свої особливості. Більшість українців виїжджає за кордон не для того щоб відпочити, а для того щоб евакуюватися з небезпечних територій, на яких продовжують йти бойові дії. Крім цього, небо над Україною повністю закрите, що ускладнює подорож в інші країни. Однак з початком сезону зовнішній туризм почав дещо оговтуватися. Найпопулярніші серед українців – евакуаційні рейси до Болгарії, що зумовлено безкоштовним проживанням в готелях для українців, яке пропонує ця країна. Також почали відновлюватись вильоти на море в Туреччину, Єгипет, Іспанію, Туніс. Щоправда, для цього українцям потрібно самостійно їхати до аеропорту в сусідню Польщу. Таким чином організовуються й відпочинкові тури в Литву та Молдову.

Таким чином, використання об'єктів індустріальної спадщини для розвитку внутрішнього туризму є перспективним напрямком, який хоч і вимагає застосування комплексного підходу, але в кінцевому буде приносити ряд позитивних моментів. Так, підтримання внутрішнього туризму формує нові економічні можливості для регіону, підтримуючим малий та середній бізнес та сприяючи динаміці сталого розвитку. Поряд з тим, використання об'єктів індустріальної спадщини в сфері внутрішнього туризму є потужним елементом освіти, що дає можливість відвідувачам наочно ознайомитись та проаналізувати розвиток промисловості в регіоні та краще зрозуміти історичні та культурні особливості того чи іншого історичного періоду. Поряд з тим, розвиток туристичної інфраструктури стимулює аналогічні процеси в суміжних галузях, такі як транспортна, гідротехнічна, соціальна та сфера охорони навколишнього середовища. Це все в кінцевому буде сприяти розвитку економічного зростання та забезпечення соціального благополуччя регіону.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ

4.1. Аналіз стану і заходів поліпшення санітарії і гігієни під час використання індустріальної спадщини в контексті розвитку туризму

Забезпечення належного рівня охорони праці є ключовим у використанні індустріальної спадщини, як в контексті розвитку туризму, так і в контексті забезпечення належного стану та довговічності самих об'єктів індустріальної спадщини. В цьому важливим є неуклінне дотримання правил та норм санітарії та гігієни, які включають регулярні прибирання території та приміщень, правильне управління відходами, які базуються не лише на принципах санітарної та протиепідемічної безпеки, але і засадах екологічності та охорони навколишнього середовища. Також не можна забувати про процедури дератизації та дезінсектизації, які дають можливість уникнути розповсюдження інфекційних та паразитарних захворювань. Правильне та регулярне провадження вищеперерахованих заходів буде формувати привабливі, безпечні та комфортні умови відпочинку для відвідувачів та праці для кадрового персоналу.

На сьогоднішній день питання забезпечення санітарії та гігієни на об'єктах індустріальної спадщини може вирішуватись різними підходами та способами. До них належать модернізація існуючої санітарної та очищувальної інфраструктури з встановленням сучасних систем вентиляції та водовідведення. Крім того, актуальним є інтеграції механізмів та систем сегрегації сміття.

Також велика увага приділяється навчальним програмам для персоналу, які включають інструктажі з дотримання санітарних норм та правил безпеки. Персонал туристичних об'єктів проходить регулярні тренінги з питань охорони праці, що дозволяє своєчасно реагувати на можливі загрози та забезпечувати належний рівень обслуговування (рис.4.1).

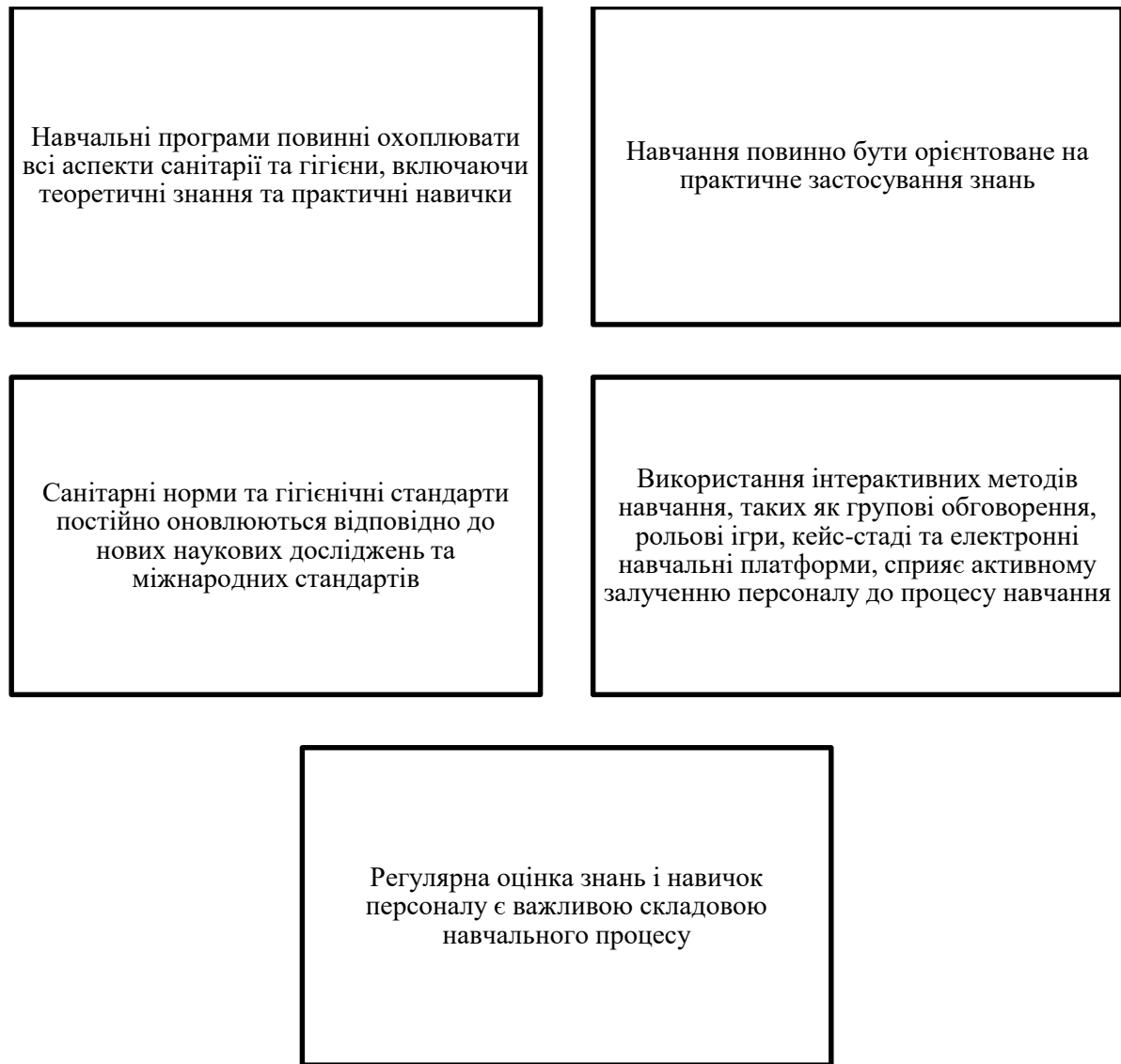

Рис.4.1. Система навчання персоналу в контексті поліпшення санітарії і гігієни під час використання індустриальної спадщини в контексті розвитку туризму

Сформовано автором за даними джерел: [7;13;18;20]

Запровадження комплексних заходів санітарії і гігієни не тільки підвищує рівень безпеки та комфорту для туристів, але й сприяє збереженню індустриальної спадщини. Чисті та добре доглянуті об'єкти приваблюють більше відвідувачів, що стимулює економічний розвиток регіону та сприяє збереженню культурної спадщини. Таким чином, інвестиції в санітарні та гігієнічні заходи є важливим кроком на шляху до сталого розвитку туристичних напрямків, що базуються на індустриальній спадщині.

4.2. Система пожежної безпеки під час використання індустриальної спадщини в контексті розвитку туризму

Система пожежної безпеки є критичним елементом при використанні індустриальної спадщини, як в контексті розвитку туризму, так і в контексті збереження самого об'єкта індустриальної архітектури. Забезпечення пожежної безпеки, перш за все, гарантує безпечне перебування для туристів та персоналу, які перебувають на території об'єкта індустриальної архітектури. Це є особливо актуально до старих промислових будівель, які часто мають складну інфраструктуру, великі простори, а також на яких зберігаються вогнебезпечні чи легкозапальні матеріали, через які вогонь може швидко охопити всю будову. В цьому контексті наявність ефективної системи пожежної безпеки мусить включати сучасні детектори диму, приладу сигналізації із температурними датчиками, системи оповіщення. Крім того, як персонал, так і відвідувачі повинні мати відкритий доступ до засобів оперативного тушіння осередків загорання, а сам об'єкт повинен мати системи комунікації з пожежною станцією. Дотримання цих правил є важливою як з точки зору збереження життя людей, так і з точки зору збереження культурного та історичного надбання, якими є індустриальна спадщина, що через нехтування вищезгаданих правил може бути незворотньо втрачена внаслідок пожежі. З огляду на це, інвестиції та модернізація систем пожежної безпеки є важливим аспектом при використанні індустриальної спадщини.

Відповідність законодавчим та нормативним вимогам є ще одним важливим аспектом впровадження системи пожежної безпеки. Українське законодавство передбачає суворі стандарти щодо пожежної безпеки для туристичних об'єктів, включаючи індустриальні спадщини. Дотримання цих норм не лише забезпечує легальну діяльність підприємств, але й підвищує довіру з боку відвідувачів та інвесторів. Регулярні перевірки та аудит пожежної безпеки демонструють відповідальність власників об'єктів та їхню готовність забезпечити безпечні умови для всіх користувачів (рис.4.2).

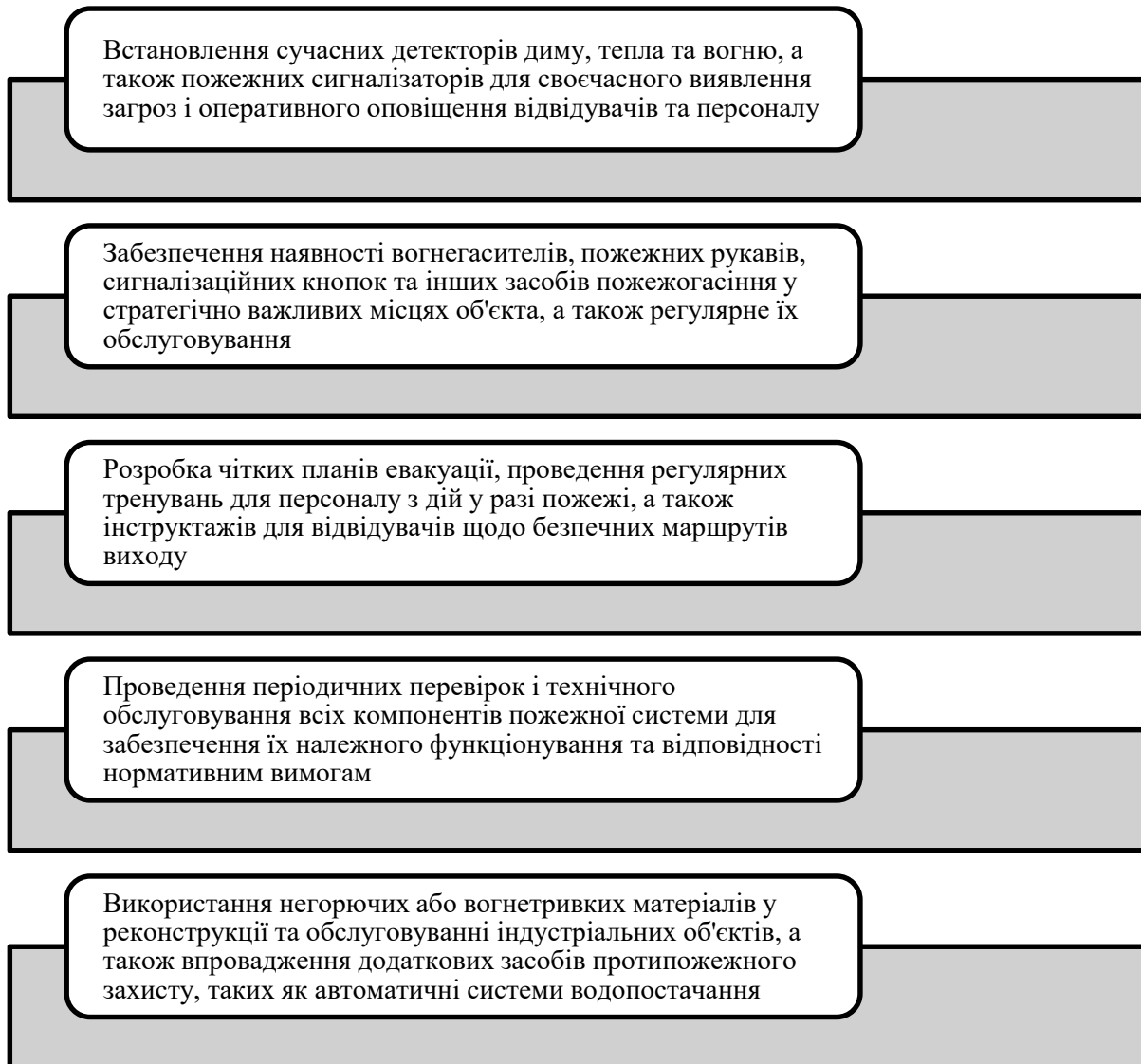

Рис.4.2. Система пожежної безпеки під час використання індустриальної спадщини в контексті розвитку туризму

Сформовано автором за даними джерел: [7;13;18;20]

Нарешті, ефективна система пожежної безпеки сприяє покращенню репутації туристичних напрямків, базованих на індустриальній спадщині. Ті туристичні об'єкти, які відомі своєю безпекою та високими стандартами обслуговування, приваблюють більше відвідувачів та позитивних відгуків. Таким чином, впровадження та підтримка високих стандартів пожежної безпеки є ключовим фактором успішного та сталого розвитку туризму на основі індустриальної спадщини.

4.3. Обґрунтування організаційно-технічних рекомендацій з охорони праці

Організаційно-технічні рекомендації з охорони праці при використанні індустріальної спадщини в контексті розвитку туризму є ключовими для забезпечення безпеки як відвідувачів, так і персоналу, а також для збереження історичної цінності об'єктів. Першим кроком у забезпеченні охорони праці є проведення детальної оцінки ризиків на кожному індустріальному об'єкті. Це дозволяє ідентифікувати потенційні небезпеки, такі як структурні недоліки, електричні ризики, небезпечні матеріали або нестабільні конструкції. Регулярні аудити безпеки допомагають підтримувати актуальність заходів безпеки та вчасно виявляти нові загрози. Такий підхід сприяє створенню безпечного середовища для туристів та працівників, знижуючи ймовірність нещасних випадків та аварій.

Для підвищення рівня безпеки та забезпечення належного рівня охорони праці, важливим є інвестування у сучасні системи пожежної безпеки, облаштування засобів відеоспостереження, необхідного освітлення, водовідведення та інших технічних сервісів та засобів, які є необхідними для нормального функціонування людини на своєму робочому місці. В цьому контексті також необхідним є встановлення та обслуговування детекторних систем, таких як пристроїв виявлення диму, термостатів, а також систем оповіщення, що в ефективній сукупній взаємодії будуть забезпечувати комфорт та безпеку праці. Крім того, планування та правильна організація освітлення, систем розмітки, евакуаційних шляхів та бомбосховищ буде сприяти оперативній орієнтації та безпечному перебуванню відвідувачів та персоналу у випадку критичних чи надзвичайних ситуацій. Таким чином, правильна організація та використання сучасна технічних засобів, буде забезпечувати ефективний захист об'єктів та людей, підвищуючи загальний рівень безпеки та надійності.

ВИСНОВКИ

За результатами написання кваліфікаційної роботи на тему «Стан та перспективи використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму» можна зробити наступні висновки:

1. Охарактеризовано сутність та значення спадщини регіону для розвитку туризму. Встановлено, що ключовою характеристикою будь-якої регіональної спадщини є її здатність служити відображенням унікальності та самобутності регіону, формуючи його індивідуальні особливості та аспекти в контексті національного культурного та історичного минулого. Виокремлено ключові сутнісні засади сучасного розуміння спадщини. Визначено місце спадщини в розвитку сучасного туризму. Доведено, що ключовою метою регіональної спадщини є її властивість до збереження, вивчення та використання існуючих культурних чи історичних пам'яток для посилення та оптимізації сталого розвитку регіону. Доведено, що саме індустриальна спадщина на сьогоднішній день виступає рівноцінним елементом культурно-історичного минулого будь-якої країни та включає в себе всі матеріальні та нематеріальні об'єкти, які характеризують особливості діяльності промисловості регіону в певний історичний період. В роботі представлено ключові об'єкти індустриальної спадщини, що можуть бути застосовані в контексті розвитку туризму. Також, було охарактеризовано й особливості впливу індустриальної спадщини на розвиток туризму. Визначено найбільш доцільні напрямки використання індустриальної спадщини для розвитку туризму. Охарактеризовано соціально-економічний ефект для туризму від індустриальної спадщини. Доведено, що впровадження та розвитку державно-приватного партнерства також може стати ефективним інструментом на шляху до розвитку індустриальної спадщини регіону та формування з останньої ефективного туристичного об'єкту.

2. Проведено аналіз сучасного стану розвитку туризму в Львівській області. Встановлено, що Львівська область є одним із ключових туристичних центрів України. Повномасштабне військове вторгнення зумовило значний

вплив на туристичну сферу Львівської області, змінивши її динаміку, привабливість та подальші перспективи розвитку. В результаті аналізу визначено, що в умовах постійної загрози ракетних обстрілів та інших небезпек, життя потенційних туристів може опинитись в небезпеці, і, безперечно, перспектива загрози фізичній безпеці стала потужним негативним фактором до динаміки туристичних потоків. Встановлено, що позитивним фактором залишається посилення внутрішнього туризму, що стало потужним підтримуючим чинником для туризму у Львівській області. Проаналізовано найбільш значущі об'єкти індустриальної спадщини Львівської області. Відтак встановлено, що кожен із проаналізованих об'єктів є доступним як для внутрішніх, так і для іноземних туристів, демонструючи бурхливий розвиток промисловості Львівської області в різних історичних періодах та епохах. Доведено, що Львівська область активно використовує та розвиває існуючі об'єкти індустриальної спадщини для розвитку туризму, перетворюючи старі заводи, фабрики та шахти на цікаві та інтерактивні музеї, в яких туристи можуть ознайомитись з минулим промислової діяльності регіону. Визначено ключові можливості індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму. Визначено, що об'єкти індустриальної спадщини Львівської області не лише розкривають багатий історичний контекст регіону, але й стають символами стійкості та відродження, що особливо важливо в умовах війни. Визначено особливості впливу індустриальної спадщини Львівської області на навколишнє середовище.

3. Визначено ключові особливості використання індустриальної спадщини для розвитку туризму в Польщі. Встановлено, що для США індустриальна спадщина також є важливим елементом існуючої культурно-історичної спадщини, яка плекається не лише з метою розвитку туристичного сектору, але і як збереження підтвердження факту, що сила духу народу та його жага до кращого життя може подолати навіть найбільші перешкоди. Охарактеризовано особливості використання індустриальної спадщини для розвитку туризму в США. Доведено, що використання досвіду США та Польщі може буде

корисним для Львівської області, за умови раціональної та систематизованої адаптації під реалії сьогоденного життя регіону та його туристичного сектору. Визначено ключові загрози можливостям використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму. Встановлено найбільш «хронічні» проблеми щодо використання індустриальної спадщини Львівської області для розвитку туризму. Визначено особливості впливу пандемії й повномасштабного вторгнення на зміни у використанні індустриальної спадщини у Львівській області. Сформовано модель виявлення нових можливостей для використання індустриальної спадщини Львівської області в контексті розвитку туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Береза, К., Федорова, С. Мультифункціональне використання індустріальних об'єктів: нові горизонти для українського туризму. Журнал урбаністики та розвитку, Том 24, № 6, 2023, с. 210-225.
2. Богданова, Ю. Л., Пашинська, А., Пашинська, Т.. Середовищний підхід до формування нової гармонійної архітектури. Вісник Національного університету "Львівська політехніка", 674: Архітектура, 2010, с. 341-345.
3. Бойко, М., Зубко, Т. Реабілітація індустріальної спадщини: досвід та перспективи для туризму в Україні. Журнал українських студій, Том 27, № 3, 2023, с. 98-112.
4. Василенко, Я., Петрик, О. Стратегії розвитку індустріального туризму в Західній Україні. Журнал туристичних інновацій, Том 12, № 2, 2023, с. 134-148.
5. Вахович І., Чуль О. Розвиток креативних індустрій: регіональний вимір : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 288 с.
6. Верес К. О. Інноваційні технології в екскурсійному супроводі. Збірник наукових праць SWorld. 2014. Вип. 2, т. 34. С. 29–34.
7. Верещагін, О., Борисенко, В. Охорона праці на туристичних підприємствах: європейський досвід для України. Журнал міжнародних туристичних студій, Том 22, № 1, 2023, с. 45-59.
8. Габрель, М. М. Вплив промислової спадщини на атрактивність Львова та його приміської зони. Містобудування та територіальне планування, 39, 2011, с. 77-83.
9. Ганець, С. Зміна образу міста в контексті реурбанізації постпромислових територій. В: Петришин, Г.П., Черкес, Б.С., ред. Креативний урбанізм: до століття містобудівної освіти у Львівській політехніці. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014, с. 671-676.

10. Ганець, С. Чинники формування функційного призначення постпромислових територій. Сучасні проблеми архітектури та містобудування, 49, 2017, с. 293-299.
11. Головне управління статистики у Львівській області. Розвиток туризму. URL: <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
12. Гребенюк, С., Морозова, Н. Використання індустріальної спадщини у туристичних проектах: досвід Харківщини. Журнал культурних студій, Том 18, № 5, 2023, с. 122-137.
13. Грищенко, С., Литвиненко, Л. Поліпшення умов праці у сфері туризму: аналіз і стратегії. Журнал управління персоналом, Том 31, № 4, 2024, с. 203-219.
14. Державна служба статистики України. Розвиток туризму. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
15. Дук Н., Суматохіна І. Індустріальна спадщина як ресурс розвитку молодіжного туризму в промислових регіонах. Галицький економічний вісник. 2-15. №2. С. 22-28.
16. Іванов Є.А. Історико-географічні аспекти індустріального періоду освоєння мінеральних ресурсів Львівщини. Індустріальна спадщина в культурі і ландшафті: Матеріали III Міжнародної наукової конференції (м. Кривий Ріг, 1-4 жовтня 2008 р.): у 2 ч. / редкол.: В.Л. Казаков (відп. ред.) та ін. Ч. 1. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2008. С. 256-271.
17. Король, Є.І., Мазур, Т. М. Спадщина індустріальної культури в структурі історичної забудови Львова. Вісник національного університету Львівська політехніка, 716, 2011, с. 153-157.
18. Костюк, Л., Таран, Я. Застосування стандартів охорони праці в готельному бізнесі України. Журнал туристичного права, Том 16, № 2, 2022, с. 110-125.
19. Красник, І., Білецька, В. Збереження та промоція індустріальної спадщини як частини національної ідентичності. Журнал української історії, Том 46, № 4, 2024, с. 170-185.

- 20.Крупа О.М. Оцінка тенденцій та перспектив функціонування підприємств туристичної сфери у Львівській області. Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку підприємництва: збірник матеріалів Всеукр. науково-практ. конференції. Львів: ЛНУП, 2022. С. 154-158.
- 21.Литвин, М., Гриценко, Л. Оцінка потенціалу індустриальних пам'яток як туристичних ресурсів України. Журнал туристичного планування та розвитку, Том 19, № 3, 2022, с. 288-304.
- 22.Лінда, С.М., Юрик, Я.М. Пошуки стилю в архітектурі сучасного багатоквартирного житла України. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Архітектура, 585, 2007, с.77-84
- 23.Мазур Т.М, Король Є.І. та Сеньковська Я.Т. Передумови та засади реструктуризації виробничих територій Львова. Містобудування та територіальне планування, 45(2), 2012, С. 3-12.
- 24.Мазур, Т.М. Реструктуризація промислових територій в умовах реконструкції історично-сформованого міста. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Архітектура, 439, 2002, с. 113-121.
- 25.Мазур, Т.М. Формування підприємств малого бізнесу при реорганізації промислових територій центрального та середнього поясу Львова. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Архітектура, 505, 2004, с. 323-328.
- 26.Михайленко, Ж., Петренко, Т. Безпека праці в екстремальних туристичних подорожах. Журнал пригородницького туризму, Том 18, № 3, 2023, с. 98-113.
- 27.Нетужилова, Н. В. Основні тенденції зміни функцій споруд на вулиці Шевченка у м. Львові. Сучасні проблеми архітектури та містобудування, 30, 2012, с. 95-102.
- 28.Омельчук, С., Чорна, Р. Індустріальна спадщина як ресурс для розвитку місцевих громад. Журнал громадського управління, Том 17, № 1, 2022, с. 53-69.
- 29.Пацюк В.С., Шиян Д.В. Аналіз європейського досвіду розвитку туризму індустріальної спадщини задля його подальшої апробації в Україні //

- Географія та туризм: Наук. зб. / Ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп. ред.) та ін. – К.: Альфа-ПК, 2015. Вип. 34. 2015. С.93-103.
- 30.Петришин Г.П., Ганець С. Реорганізація постпромислових територій в контексті Генерального плану Львова до 2025р.. Досвід та перспективи розвитку міст України. Проблеми реконструкції в теорії та практиці містобудування, 26, 2014, с. 141-149.
- 31.Петришин Г.П., Лучко, Л.І., Ганець, С. Сучасні тенденції санації постпромислових територій. Образ житлового середовища. Проблеми теорії і історії архітектури України. Збірник наукових праць, 2011, с. 178-183.
- 32.Пирог, О.В. Адаптація структури національної економіки України до вимог постіндустріального суспільства. Вісник Національного університету "Львівська політехніка", 698 : Проблеми економіки та управління, 2011, с. 93-103.
- 33.Підгрушний Г.П. Індустріальна спадщина України: особливості формування та проблеми збереження. Теоретичні, регіональні, прикладні напрями розвитку антропогенної географії та геології : матеріали Третьої міжнародної наукової конференції. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. С.243-248.
- 34.Підгрушний Г.П. Особливості формування та проблеми збереження індустріальної спадщини України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Географічні науки. 2016. №3. С. 24-28.
- 35.Плешкановська, А. Основні напрямки реконструкції міських промислових територій. Містобудування та територіальне планування, 37, 2010, с. 68-72.
- 36.Попова, Л., Ковальчук, Р. Адаптація старих промислових зон під потреби сучасного туризму в містах України. Журнал регіонального розвитку, Том 22, № 4, 2023, с. 234-249.
- 37.Сич О.А. Роль місцевого самоврядування в процесі ревіталізації постпромислових територій. Матеріали круглого столу "Інституційний розвиток системи публічного управління та адміністрування" 25 травня 2017р. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2017, с.58-64

- 38.Сорока В., Яременко, І. Індустріальна спадщина Львівської області: шляхи інтеграції в світовий туристичний простір. Український журнал туризму, Том 15, № 1, 2022, с. 75-90.
- 39.Черкес Б.С., Юрик, Я.М., 2014. Ідентичність та пам'ять у міському середовищі. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Архітектура.,793, с. 35-39.
- 40.Юрик Я. Вплив ідентичності на формування архітектури Львова у ХХ ст., Львів: автореф. дис. на зд. наук. ст. канд. арх.: 18.00.01 - "Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури".2012.
- 41.Bennett, M.J., Thomas, R. Integrating industrial heritage into regional tourism strategies in Australia. *Australian Geographer*, Vol. 55, No. 2, 2023, pp. 213-230.
- 42.Chen, S., Wong, K.K. Industrial heritage sites in China: Tourist satisfaction and heritage conservation. *Annals of Tourism Research*, Vol. 61, No. 1, 2022, pp. 89-105.
- 43.Fischer, H., Meyer, B. The role of industrial heritage in German tourism: A policy analysis. *Tourism Planning & Development*, Vol. 21, No. 3, 2023, pp. 320-336.
- 44.Lee, M.K., Kim, H.J. Industrial heritage and urban regeneration: Lessons from Seoul's innovation districts. *Tourism Management Perspectives*, Vol. 34, No. 6, 2024, pp. 424-433.
- 45.Moreno, P., Garcia, A. Adaptive reuse of industrial heritage for sustainable tourism in Spain. *European Journal of Tourism Research*, Vol. 17, No. 4, 2023, pp. 541-556.
- 46.O'Sullivan, E., Foley, M. Harnessing industrial heritage for community-led tourism in rural Ireland. *Rural Tourism Management*, Vol. 18, No. 4, 2024, pp. 490-505.
- 47.Patel, R., Singh, A. Tourism development in former industrial zones in India: Challenges and opportunities. *Journal of Travel Research*, Vol. 59, No. 5, 2022, pp. 837-852.

48. Radovic, D., Petrovic, N. Post-industrial landscapes and tourism development: The case of Eastern Europe. *Journal of Sustainable Tourism*, Vol. 30, No. 2, 2023, pp. 300-317.
49. Smith, J., Johnson, L. Revitalizing industrial sites for tourism: Case studies from Northern England. *Journal of Heritage Tourism*, Vol. 22, No. 3, 2023, pp. 245-260.
50. Turner, R., Lynch, P. Industrial heritage and memory in tourism development: An Irish perspective. *Tourism Geographies*, Vol. 25, No. 1, 2024, pp. 158-174.

ДОДАТОК А

Схема класифікації об'єктів індустриальної спадщини

